

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra ekonomiky

Bakalářská práce

Zhodnocení hospodaření vybrané obce či města

Ladislav Štěpař

© 2014 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Katedra ekonomiky

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Ladislav Štěpař

Veřejná správa a regionální rozvoj

Název práce

Zhodnocení hospodaření vybrané obce či města

Název anglicky

Economic analysis of selected village or town

Cíle práce

Cílem bakalářské práce je zhodnocení úrovně a průběhu hospodaření obce Velký Osek v letech 2010-2013. Naplnění cíle se bude zaměřovat především na analýzu příjmů a výdajů obce. Výstupem z práce bude navržení možných opatření na efektivnější a lepší využívání finančních prostředků obce tak, aby se mohla dále rozvíjet a to nejen ekonomicky.

Metodika

Naplnění cíle práce se bude provádět analýzou a porovnáváním hospodářských výsledků obce v daných letech a to vždy za kalendářní rok samostatně a potom ve vzájemném srovnání. Data potřebná k této analýze budou čerpána z finančních výkazů obce FIN, které byly poskytnuty od obecního úřadu obce Velký Osek. Výsledky z analýzy budou interpretovány početně a zároveň i graficky. V závěru práce bude vytvořena tabulka SIMU, která posuzuje celkovou likviditu a podíl cizích zdrojů k celkovým aktivům podle Ministerstva financí a budou shrnuty dosažené poznatky, které budou východiskem pro možná doporučení a z toho plynoucí návrhy na zlepšení hospodaření v dané obci.

Doporučený rozsah práce

30 – 40 stran

Doporučené zdroje informací

MARKOVÁ Hana. Finance obcí, měst a krajů. 1 vyd. Praha Orac, 2000. 190 s. ISBN 80-86199-23-1.

PEKOVÁ Jitka. Hospodaření a finance územní samosprávy. 1 vyd. Management Press, 2004. 375s. ISBN 80-7261-086-4.

PROVAZNÍKOVÁ Romana. Financování měst, obcí a regionů. 2 vyd. Grada Publishing, 2009. 304 s. ISBN 978-80-247-2789-9.

Předběžný termín obhajoby

2015/06 (červen)

Vedoucí práce

prof. Ing. Jaroslav Homolka, CSc.

Elektronicky schváleno dne 5. 3. 2015

prof. Ing. Miroslav Svatoš, CSc.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 9. 3. 2015

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 09. 03. 2015

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci "Zhodnocení hospodaření vybrané obce či města" jsem vypracoval samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce. Jako autor uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne 09. 03. 2015

Poděkování

Rád bych touto cestou poděkoval prof. Ing. Jaroslavovi Homolkovi, CSc. za odborné vedení práce a podněty k jejímu lepšímu vypracování. Dále bych chtěl poděkovat starostovi obce Velký Osek Mgr. Pavlu Drahovzalovi, za vstřícnost, poskytnutí materiálů a rad ohledně celé problematiky hospodaření obce.

Zhodnocení hospodaření vybrané obce či města

Economic analysis of selected village or town

Souhrn

Hlavní předmětem bakalářské práce je zanalyzování hospodaření obce Velký Osek za období let 2010 – 2013. Začátek práce je věnován teoretickým východiskům, kde jsou vysvětleny základní pojmy ohledně obcí a jejich orgánů, hospodaření a rozpočtů. Na teoretická východiska navazuje analytická část, která na úvod popisuje a představuje obec Velký Osek. Po představení obce následuje rozčlenění veškerých příjmů a výdajů, které jsou popsány, jak početně, tak graficky a je také porovnání vývoj hospodaření za každý rok. Na konci práce jsou doporučeny návrhy, které by mohly obci pomoci ke zvýšení efektivity hospodaření.

Summary

The main subject of this thesis is the analysis of the municipality Velký Osek for the period years 2010 - 2013. The beginning of the thesis is devoted to theoretical background, explaining the basic concepts regarding municipalities and their bodies, management, and budgeting. After the theoretical part, continues analytical part, which describes the introduction and represents municipality Velký Osek. After the represent municipality, follows a divide of all incomes and costs, which are described, both numerically and graphically, and also compares the development of economic analysis for each year. In the end of the thesis are recommended proposals that could help the municipality to increase the efficiency of economy.

Klíčová slova: hospodaření, obec, rozpočet obce, veřejná správa, finance, samospráva, Velký Osek

Keywords: economy, municipality, municipality budget, public administration, finance, self-administration, Velký Osek

Obsah

1	Úvod	6
2	Cíl práce a metodika	7
3	Teoretická východiska	8
3.1	Obec	8
3.2	Druhy obcí	8
3.3	Působnost obcí	9
3.4	Orgány obce	9
3.4.1	Zastupitelstvo obce	9
3.4.2	Rada obce	11
3.4.3	Starosta a jeho zástupci – místostarostové	12
3.4.4	Obecní úřad	12
3.4.5	Výbory a komise	13
4	Rozpočet obce	14
4.1	Rozpočtový proces	17
4.2	Etapy rozpočtového procesu	19
4.3	Rozpočtové zásady	19
4.4	Rozpočtová skladba	20
4.5	Rozpočtový výhled	21
5	Analytická část	22
5.1	Velký Osek	22
5.2	Demografická struktura	23
5.3	Analýza hospodaření obce Velký Osek	23
5.3.1	Vývoj příjmů a výdajů v letech 2010 – 2013	24
5.3.2	Příjmy obce Velký Osek v letech 2010 – 2013	25
5.3.3	Daňové příjmy	27
5.3.4	Příjmy z daní v letech 2010 - 2013	29
5.3.5	Příjmy z místních poplatků	31
5.3.6	Nedaňové příjmy	32
5.3.7	Kapitálové příjmy	34
5.3.8	Přijaté dotace	35
6	Výdaje obce Velký Osek v letech 2010 - 2013	36

6.1	Běžné výdaje	38
6.2	Kapitálové výdaje.....	40
6.3	Soustava informativních a monitorujících ukazatelů hospodaření obce.....	42
7	Vlastní doporučení na zlepšení hospodaření obce.....	44
8	Závěr.....	45
9	Seznam použité literatury	46
10	Seznam tabulek a grafů.....	47
11	Seznam tabulek.....	48

1 Úvod

Každý z nás žije v obci nebo ve městě, a proto je důležité mít přehled o tom, jak obec nebo město hospodaří s finančními prostředky, které jsou pro prospěch města či obce a pro obyvatele tam žijící. Rozpočty obcí a měst jsou velmi variabilní a velmi lehce mohou být utraceny během krátké doby. Proto bude prací přiblíženo, využití těchto rozpočtů, jak jsou dané zdroje investovány. Zda se hospodaří tak, že je rozpočet v kladných číslech či nikoli, tedy v záporných číslech. Tato problematika je velmi zajímavá a mohla by zajímat i další studenty, či občany žijící v obci, která bude touto prací představena.

Bakalářská práce bude rozdělena do dvou hlavních kapitol. První teoretická část se bude zabývat základní charakteristikou obcí a měst, jejich rozdělením, vedením, hospodařením z obecného hlediska, dle příslušné legislativy. Bude to přehled, kratší shrnutí daných zákonů k tomu patřících.

Ve druhé praktické části se bude představovat již konkrétně obec Velký Osek. Tato kapitola se bude zabývat hospodařením výše jmenované obce za období čtyř let a to tedy od roku 2010 až po rok 2013. Každý tento rok bude popsán zvlášť. Zhodnoceny budou příjmy obce a zároveň i výdaje za příslušný rok. Dalším bodem, který je velmi zajímavý, jsou investice, zda vůbec obec chce investovat například do výstavby bytů a tím si udržet nebo i zvýšit počet obyvatel, kteří jsou pro dobré fungování obce velice důležití. Zda může poskytnout mladým rodinám pro jejich děti školní zařízení v takové míře, aby byla pokryta potřeba takových míst pro děti a to jak v mateřských školkách, tak i v základním vzdělávání, tedy kapacitou základní školy.

2 Cíl práce a metodika

Cílem bakalářské práce je analyzování hospodaření obce Velký Osek v letech 2010 - 2013. Obecní hospodaření je v posledních letech velmi důležité téma pro všechny obce, které nechtějí mít kvůli schodku v rozpočtu záporné a tedy problematické hospodaření. Je to také podstatné pro obec tehdy, když bude chtít financovat nějaký projekt penězi od banky, protože se banky dnes zaměřují především na likviditu obcí, což může být pro spoustu obcí problém a peníze nemusejí získat.

Samotné hospodaření se bude detailně zaměřovat především na příjmy a výdaje a také na jejich strukturu, třídění a položky v nich obsažené. Dalším dílčím cílem bude navržení vlastních návrhů na efektivnější a lepší využívání finančních prostředků obce tak, aby se mohla dále rozvíjet a to nejen ekonomicky.

Analýza dané obce se bude provádět nejprve porovnáváním hospodářských výsledků v daných letech a to vždy za celý kalendářní rok tak, aby bylo zřetelné, jak je hospodaření efektivní a jak se každoročně mění. Data potřebná k této analýze budou čerpány z finančních výkazů FIN 2 – 12 M. Výsledky z analýzy budou interpretovány početně a zároveň i graficky, kde se vše srozumitelně popíše a bude mít logickou návaznost.

V závěru bakalářské práce bude celá práce shrnuta, včetně rozdělení práce na části a budou samozřejmě zhodnoceny a popsány výstupy z teoretické i praktické části práce. Doporučeny budou také návrhy, které by měly pomoci obci získat větší objem příjmů a zároveň omezit nadměrnému vydávání financí na zbytné výdaje.

3 Teoretická východiska

3.1 Obec

Obec je základním územním samosprávným společenstvím občanů; tvoří územní celek, který je vymezen hranicí území obce. [2]

V právním slova smyslu je obec vymezena třemi základními znaky. Jsou to:

- území
- občané ČR s trvalým pobytem, občané s čestným občanstvím obce (města). Nicméně v hranicích obce vystupují do různých vztahů k obci i právnické osoby a podnikatelé se sídlem na území obce nebo s provozovnou na území obce a další fyzické osoby s přechodným pobytem, dále např. vlastníci nemovitostí na území obce apod.;
- samospráva veřejných záležitostí v hranicích obce (na katastrálním území obce) tzn. působnost. [1]

3.2 Druhy obcí

Rozlišují se tyto základní druhy obcí:

- obce, které nejsou městy;
- města v závislosti na počtu obyvatel (v současné době požadavek od 3000 obyvatel);
- obce s pověřenými obecními úřady (v současné době v počtu 388) a obce s rozšířenou působností (v současné době je to 205 obcí), které podle zákona zabezpečují ve svém správním obvodu výkon státní správy nad rámec přenesené působnosti náležející ostatním obcím. V současné době se tudíž rozlišují tři stupně přenesené působnosti. Pověřené obecní úřady v 90. letech vymezovalo nařízení vlády ČR, od roku 2002 samostatný zákon a vyhláška MV ČR. Pověřený obecní úřad vykonává státní správu pro
- vlastní obec,
- obce ve svém spádovém územním obvodu,
- popř. obce jiného územního obvodu;

Statutární města, tj. Kladno, Mladá Boleslav, České Budějovice, Plzeň, Karlovy Vary, Ústí nad Labem, Teplice, Most, Liberec, Hradec Králové, Pardubice, Jihlava, Brno, Zlín, Olomouc, Ostrava, Opava, Havířov, Karviná, která mohou území města rozčlenit na městské obvody, nebo městské části, a to obecně závaznou vyhláškou. Statutární města mají zároveň postavení pověřených obecních úřadů. Většina statutárních města je od r. 2001 sídlem krajských úřadů. [1]

3.3 Působnost obcí

Obec plní tyto funkce vymezené zákonem o obcích:

Vlastní samosprávní funkci, v ČR tzv. samostatná působnost obce v záležitostech, o kterých může samostatně rozhodovat, tzn. má určité zákonem upravené pravomoci. Obec jako územní společenství občanů má právo na samosprávu, právo samostatně rozhodovat v mnoha oblastech veřejné správy – a to ve věcech územní samosprávy. V ČR vykonává obec veřejnou správu a samosprávu v samostatné působnosti, kdy volené zastupitelstvo obce, které svým rozhodnutím svěřuje vlastní realizaci výkonným orgánům na obecním úřadu. Nicméně nejde pouze o zajišťování čistého veřejného statku – veřejnou správu, respektive samosprávu, ale i o zabezpečování dalších druhů lokálních veřejných statků.

Přenesené funkce, v ČR tzv. přenesená působnost, v rámci vykonávání i výkonu státní správy ve spojeném modelu místní správy. Vykonávají ji výkonné orgány obcí a jsou v této činnosti podřízeny a kontrolovány orgány státní správy a v některých oblastech od r. 2001 krajskými úřady. Obecní úřad vykonává přenesené působnosti státní správy v rozsahu vymezeném zákonem o obcích. V rámci přenesené působnosti obce zajišťují úkoly z oblasti částečně decentralizované veřejné správy jako čistý veřejný statek, ale zároveň zabezpečují i další veřejné statky nejen pro občany své obce, ale i obcí sousedních, to znamená, jde o veřejné statky nadlokálního významu. [1]

3.4 Orgány obce

V České republice jsou orgány obce – zastupitelstvo, rada obce, starosta a jeho zástupci a obecní úřad.

3.4.1 Zastupitelstvo obce

Je kolektivní volený orgán, který je závislý na počtu obyvatel a velikosti územního obvodu obce.

Počet členů obecního zastupitelstva v obcích:

- Do 500 obyvatel: 5-9 členů,
- 501-3000 obyvatel: 7-15 členů,
- 3001-10 000 obyvatel: 11-25 členů,
- 10 001-50 000 obyvatel: 15-35 členů,
- 50 001-150 000 obyvatel: 25-45 členů,
- Nad 150 000 obyvatel: 35-55 členů. [2]

Zastupitelstvo může rozhodovat ve všech samosprávných záležitostech kromě těch, které patří do pravomoci zastupitelstva kraje jako vyššího územního samosprávného celku a má rozhodující rozhodovací pravomoci.

Pro rozhodnutí, volbu, respektive usnesení, musí být přítomna nadpoloviční většina všech členů zastupitelstva. Jednání zastupitelstva jsou ze zákona veřejná.

Zastupitelstvo obce v rámci samostatné působnosti (samosprávní) s respektováním ustanovení zákona o obcích rozhoduje a schvaluje zejména:

- program rozvoje územního obvodu obce, územně plánovací dokumentaci,
- rozpočet obce a závěrečný účet obce za uplynulé rozpočtové období (tj. kalendářní rok), rozpočtovou prognózu
- rozpočtová opatření,
- výši osobních a věcných nákladů obecního úřadu, musí však respektovat příslušné předpisy,
- přijetí nebo převzetí úvěru nebo půjčky, poskytnutí dotace, převzetí dluhu, přistoupení k dluhu, převzetí ručitelského závazku, přistoupení k závazku,
- poskytnutí půjčky,
- smlouvy o poskytnutí dotace (v současné době nad 50 000 Kč v jednotlivých případech),
- emisi komunálních obligací,
- založení, zřízení nebo zánik neziskových organizací – svých organizačních složek a příspěvkových organizací (OS, PO) a obecně prospěšných společností (OPS) jako tzv. právnických osob, schvaluje jejich zřizovací listiny,
- založení nebo zrušení právnických osob – nejčastěji obchodních společností, schvaluje jejich zakladatelské listiny, společenské smlouvy, zakládací smlouvy, stanovy, účasti obce v již založených organizacích, deleguje zástupce obce na valnou hromadu obchodních

organizací s majetkovou účastí obce, navrhuje zástupce obce do ostatních orgánů obchodních společností s majetkovou účastí obce,

- vklady obce do obchodních společností a nadací,
- vstup obce do zájmových sdružení právnických osob
- smlouvy o udržení,
- obecně závazné vyhlášky v rámci samostatné působnosti, jako podzákoný předpis, které nesmějí být v rozporu se zákony a ostatními obecně závaznými předpisy.

V pravomoci zastupitelstva obce je rozhodovat i o těchto majetkových záležitostech:

- nabytí a převodu nemovitostí v majetku obce, včetně bytů a nebytových prostor, tzn. o úplatné koupi nebo prodeji, o bezúplatném převodu. Přitom musí respektovat ustanovení příslušných zákonů,
- zastavení nemovitých věcí a zřízení věcného břemene,
- bez úplatném postoupení pohledávek (v současné době nad 20 000 Kč),
- peněžitých i nepeněžitých vkladů do obchodních společností, do s. r. o., do svazku obcí apod., majetkové účasti na podnikání jiných subjektů, zakládání společností,
- zřízení práva hospodaření s majetkem,
- předání majetku do odborné péče na základě smlouvy za příslušnou odměnu, která kryje náklady na péči o svěřený majetek. [1]

3.4.2 Rada obce

Je výkonným orgánem obce. V samostatné působnosti podléhá obecnímu zastupitelstvu, v rámci přenesené působnosti obce (výkon státní správy) rozhoduje na základě zákona. Usnesení rady obce je schváleno tehdy, hlasuje-li pro usnesení nadpoloviční většina všech jejích členů.

Počet členů rady obce je lichý, v současné době nesmí přesahovat jednu třetinu počtu členů zastupitelstva, přičemž tento počet může být 5-11 členů. Rada obce se nevolí tehdy, má-li zastupitelstvo obce méně než 15 členů.

Rada obce má tyto pravomoci, které souvisí s hospodařením obce:

- připravuje materiály pro jednání zastupitelstva obce,
- zabezpečuje plnění usnesení zastupitelstva obce,
- zabezpečuje hospodaření obce, provádí rozpočtová opatření podle usnesení zastupitelstva obce,
- rozhoduje o uzavírání nájemních smluv a smluv o výpůjčce
- plní funkce zakladatele nebo zřizovatele, tzn. – řídí organizační složky a další organizace, které obec zřídila pro zabezpečení veřejných statků,
- rozhoduje o záležitostech obce jako jediného společníka obchodní společnosti,
- ukládá pokuty v samostatné působnosti,
- vydává nařízení obce v přenesené působnosti na základě zákonného zmocnění,
- zřizuje potřebné výkonné orgány obecního úřadu – odbory a oddělení s jejich placenými zaměstnanci. [2]

3.4.3 Starosta a jeho zástupci – místostarostové

Starosta zejména

- je představitelem obce, zastupuje obec navenek, uznává se za statutární orgán obec. V případě, že není v obci zřízena funkce tajemníka, řídí a kontroluje všechny pracovníky obecního úřadu a plní funkci statutárního orgánu zaměstnavatele. Je odpovědný zastupitelstvu obce. Setrvává ve své funkci až do zvolení nového starosty,
- svolává zastupitelstvo obce,
- připravuje, svolává a řídí schůze rady obce, podepisuje její usnesení společně s dalšími pověřeným členem rady,
- odpovídá za objednání a provedení auditu obce,
- jmenuje a odvolává tajemníka obecního úřadu se souhlasem ředitele krajského úřadu,
- není-li funkce tajemníka zřízena, plní jeho funkce starosta. [1]

3.4.4 Obecní úřad

Obecní úřad tvoří starosta, místostarosta, tajemník obecního úřadu, je-li tato funkce zřízena, a zaměstnanci obce zařazení do obecního úřadu. V čele obecního úřadu je starosta. Obecní úřad v samostatné působnosti plní úkoly, které mu uložilo zastupitelstvo obce, nebo rada, pomáhá výborům a komisím v jejich činnosti, rozhoduje v případech stanovených tímto nebo zvláštním zákonem. [2]

3.4.5 Výbory a komise

Výbory jsou iniciativní a kontrolní orgány, které zřizuje zastupitelstvo obce. Počet výborů závisí na rozhodnutí zastupitelstva. Vždy však musí zřídit:

- finanční výbor, který provádí kontrolu hospodaření s majetkem a finančními prostředky obce;
- kontrolní výbor, který kontroluje plnění usnesení zastupitelstva, rady obce a dodržování právních předpisů.

Finanční a kontrolní výbory musí být nejméně tříčlenné. Jejich členy nesmí být starosta, místostarosta, tajemník a ani osoby zabezpečující rozpočtové a účetní práce na obecním úřadě.

Komise jsou iniciativní a poradní orgány. Zřizuje je rada obce. Svá stanoviska a náměty předkládají radě obce. Mohou být také výkonným orgánem, jestliže jim byl svěřen výkon přenesené působnosti obce. [4]

4 Rozpočet obce

Rozpočty územních samosprávných celků jsou označovány jako decentralizované peněžení fondy, ve kterých se soustřeďují jak příjmy, které obec získává na základě jejich přerozdělení v rozpočtové soustavě, tak příjmy generované jejich vlastními činnostmi, a ty se rozdělují a používají na financování veřejných a smíšených statků prostřednictvím veřejného sektoru územní samosprávy, nebo prostřednictvím soukromého sektoru. Územní rozpočet je vytvářen, rozdělován a používán, stejně jako ostatní veřejné rozpočty ve v rozpočtové soustavě, s využitím nenávratného, neekvivalentního a nedobrovolného (především u daní) způsobu financování, který je typický pro všechny veřejné rozpočty. [3]

Hospodaření lze charakterizovat tímto vztahem:

$$F_1 + P - V = F_2$$

kde F_1 - stav peněžních prostředků v rozpočtu na počátku rozpočtového období,

P – příjmy

V – výdaje

F_1 – stav peněžních prostředků v rozpočtu na začátku rozpočtového období

F_2 – stav peněžních prostředků v rozpočtu na konci rozpočtového období. [5]

Je-li F_2 větší než F_1 , vytváří se finanční rezerva pro hospodaření v dalším rozpočtovém roce. Je-li F_1 větší než F_2 , je nutné použít rezerv z minulých období nebo jiných zdrojů na vyrovnání rozpočtové bilance.

Ve většině zemí se rozpočet obce zpravidla sestavuje ve dvojím průřezu a to běžný a kapitálový rozpočet. Běžný (někdy se též uvádí název provozní) rozpočet je bilance běžných příjmů a běžných výdajů, z nichž většina se každoročně opakuje, vztahují se k danému rozpočtovému roku. Běžnými příjmy se financují neinvestiční potřeby prostřednictvím běžných výdajů.

Běžný rozpočet může být sestaven jako vyrovnaný – příjmy by se měly rovnat výdajům nebo jako deficitní, kdy jsou běžné příjmy menší než běžné výdaje. Tyto dva vztahy ukazují na zhoršené hospodaření obce. První případ vyjadřuje fakt, že územní samosprávný celek je svými příjmy krýt pouze běžné výdaje, zatímco druhá možnost odráží skutečnost, že územní samosprávný celek již není schopen svými provozními příjmy financovat provozní výdaje. [3]

Tabulka č. 1. Členění a rozdělení příjmů a výdajů

Příjmy	Výdaje
• daňové:	- všeobecné veřejné služby
- svěřené daně	- veřejný pořádek
- sdílené dně	- vzdělání
- místní a regionální poplatky	- péče o zdraví
- správní poplatky	- bydlení
• nedaňové:	- komunální služby
- uživatelské poplatky za služby	- na podnikání
- příjmy od vlastních neziskových organizací	- ostatní běžné výdaje
- zisk z podnikání	- placené úroky
- ostatní	- běžné dotace jiným rozpočtům
• přijaté transfery:	
- běžné dotace ze státního rozpočtu	
- běžné dotace ze státních fondů	
- ostatní běžní příjmy (nahodilé přijaté dary, za sankce apod.)	
• kapitálové:	
- z prodeje majetku	- na investice
- kapitálové přijaté dividendy z rozpočtové soustavy	- kapitálové dotace jiným rozpočtům
- příjmy z půjček apod.	- na nákup obligací, akcií
- příjmy z emise vlastních obligací	- poskytované střednědobé a dlouhodobé půjčky
- přebytek běžného rozpočtu	- splátky dříve přijatých půjček
- dary na investice apod.	- krytí deficitu běžného rozpočtu
(Saldo – přebytek)	(Saldo – schodek)

Zdroj: PEKOVÁ J., Hospodaření a finance územní samosprávy. s 204.

Kladný zůstatek finančních prostředků rozpočtového hospodaření běžného roku se převádí k použití v dalším roce, a to ke krytí rozpočtových výdajů, anebo se převádí do peněžních fondů.

Schodek hospodaření se uhrazuje z finančních prostředků minulých let nebo se kryje z návratných zdrojů splatných z rozpočtu v následujících letech.

Každý rozpočet plní tyto důležité funkce:

- alokační, která je na úrovni územní samosprávy rozhodující. Prostřednictvím finančních prostředků soustředěných v územním rozpočtu se financují různé potřeby v lokálním nebo v regionálním veřejném sektoru, resp. zabezpečování veřejných statků.
- redistribuční, jejíž využití na úrovni územní samosprávy je však omezené, zejména ve vztahu k sociálně slabším občanům, kdy na úrovni územní samosprávy se využívají zpravidla pouze sociální výpomoci. Relativně více se využívá na úrovni vyššího stupně územní samosprávy – prostřednictvím přerozdělování části finančních prostředků z rozpočtu regionu do rozpočtů obcí je možné ovlivňovat rovnoměrný ekonomický a sociální rozvoj v obcích na území regionu;
- stabilizační, jejíž využití na úrovni územní samosprávy je rovněž omezené, nicméně ve vyspělých zemích územní samospráva svými aktivitami ovlivňuje růst ekonomického potenciálu daného území, např. budováním technické infrastruktury apod. [1]

Příjmy a výdaje všech veřejných rozpočtů podrobně člení tzv. rozpočtová skladba (klasifikace). Je to systematické, jednotné a přehledné třídění, které umožňuje

- zabezpečit jednotnost a přehlednost rozpočtů a mimorozpočtových fondů v rozpočtové soustavě
- analyzovat příjmy a výdaje v rozpočtové soustavě, v čase i prostorově, včetně komparace, i pro mezinárodní srovnání;
- sumarizovat příjmy a výdaje za celou rozpočtovou soustavu s využitím konsolidace, která umožňuje eliminovat riziko několikanásobného načítání určité operace
- zajistit potřebné informace a jejich využití v rozpočtové politice.

Třídění příjmů a výdajů územních rozpočtů respektuje

- zásadu jednotnosti a závaznosti třídění v celé rozpočtové soustavě;
- zásadu dlouhodobé stability třídění, která je potřebná pro dlouhodobé rozpočtové analýzy;
- zásadu srozumitelnosti, aby byla možná veřejná a občanská kontrola;
- zásadu kompatibility s mezinárodními účetními a statistickými standardy.

Rozpočtová skladba využívá zpravidla tato třídění

- kapitální neboli organizační, které se využívá u státního rozpočtu, u rozpočtů územní samosprávy je zpravidla dobrovolné. Je odrazem institucionálního pojetí rozpočtu a institucionálního pojetí rozpočtové skladby;
- druhové třídění příjmů a výdajů, které umožňuje propojení na účetnictví. Je důležité z hlediska rozpočtové politiky. Významné je třídění příjmů a výdajů veřejných rozpočtů na
 - běžné
 - kapitálové
 - nenávratné a návratné;
- odvětvové třídění, a to zpravidla u výdajů, které třídí výdaje z hlediska účelu, na který jsou vynakládány. [1]

4.1 Rozpočtový proces

Pod rozpočtovým procesem se rozumí souhrn činností, které jsou nezbytné řízení hospodaření územního samosprávného celku v daném rozpočtovém období. V České republice se rozpočet jako základ finančního hospodaření obce (kraje) sestavuje na jeden kalendářní rok. Rozpočtový proces je však delší, zpravidla zahrnuje dobu 1,5 – 2 roky. Sestavení návrhu rozpočtu a tvorbu podkladů pro tvorbu rozpočtu zpravidla provádí výkonný orgán obce (kraje), většinou finanční odbor. Podkladem pro návrh rozpočtu je rozpočtový výhled, to však předpokládá, že rozpočtový výhled je zpracován tak podrobně jako rozpočet, nejen v základních údajích, jak udává zákon. Sestavování rozpočtu dále navazuje na údaje z rozpisu platného státního rozpočtu nebo rozpočtového provizoria. Dále rozpočet odráží vazby na jiné rozpočty (krajů, svazky obcí atd.). Návrh musí obsahovat konkrétní požadavky jednotlivých vedoucích odborů a zastupitelů, případně požadavky svých

organizací, které řídí. Vlastní návrh by měl vycházet z analýzy hospodaření nejméně dva roky zpět. Jednotlivé odbory by měly návrh své části rozpočtu rozdělit na příjmy, běžné výdaje a kapitálové výdaje. Doporučuje se určit pro jednotlivé odbory závazné limity na provozní výdaje, čímž se zkrátí tato fáze rozpočtového procesu a získá se větší prostor na jeho projednávání.

Sestavený návrh rozpočtu se projednává – podle místních podmínek – ve finančním výboru a v radě obce (kraje) – tedy výkonnými orgány. Případné připomínky těchto orgánů finanční odbor zpracuje do návrhu rozpočtu. [3]

4.2 Etapy rozpočtového procesu

Rozpočtový proces se skládá z těchto etap:

- sestavení návrhu územního rozpočtu odpovědným výkonným orgánem;
- projednání a schválení návrhu územního rozpočtu voleným orgánem;
- plnění územního rozpočtu, za které zodpovídají výkonné orgány a případní změny v rozpočtu, které doporučují výkonné orgány a schvalují volené orgány;
- průběžná kontrola plnění výkonnými orgány, ale i volenými orgány příslušného článku územní samosprávy;
- sestavení přehledu o skutečném vývoji plnění územního rozpočtu za uplynulé rozpočtové období, který sestavuje příslušný výkonný orgán, projednání a následná kontrola, kterou provádějí volené orgány.

Jednotlivé etapy rozpočtového procesu jsou obdobně využívány v celé rozpočtové soustavě. [1]

4.3 Rozpočtové zásady

V průběhu rozpočtového procesu se musí dodržovat rozpočtové zásady obecně platné v celé rozpočtové soustavě:

- každoroční sestavování a schvalování územního rozpočtu příslušného článku územní samosprávy. Není-li příslušný územní rozpočet schválen před začátkem rozpočtového období, hospodaří územní samospráva až do schválení rozpočtu podle tzv. rozpočtového provizoria, zpravidla buď podle skutečnosti stejného období v předchozím rozpočtovém období, nebo podle plánovaného rozpočtu – přesně je to dáno rozpočtovými pravidly. V ČR je rozhodnutí o způsobu hospodaření podle rozpočtového provizoria u územního rozpočtu v pravomoci voleného orgánu – zastupitelstva obce, zastupitelstva kraje;
- reálnost a pravdivost rozpočtu, tj. reálný odhad příjmů a výdajů rozpočtu, aby bylo možné splnit rozpočet jako finanční plán bez výrazných odchylek;
- úplnost a jednotnost rozpočtu, dosažená pomocí závazné rozpočtové skladby;
- dlouhodobá vyrovnanost rozpočtu, která je základem úspěšného dlouhodobého hospodaření;
- hospodárnost a efektivnost, účetní audit;

- publicita, jejímž výsledkem je důkladná informovanost občanů o hospodaření obce, respektive regionu. Je předpokladem účinné občanské kontroly (Peková, 2004, s. 212). [1]

4.4 Rozpočtová skladba

Jednotná skladba jednotně třídí rozpočtové příjmy a výdaje podle jednotných znaků a schválených zásad a pravidel. Lze ji chápat jako základní třídící klíč všech peněžních operací ve veřejných rozpočtech. Rozpočtová skladba by měla být jasná, přehledná, jednoduchá a měla by umožnit srovnatelnost v časových řadách.

V ČR rozpočtová skladba třídí příjmy a výdaje z hlediska:

- kapitálního neboli odpovědnostního (pro obce a kraje je nepovinné);
- druhového, kterým se řídí všechny příjmy a výdaje na:
 - daňové příjmy;
 - nedaňové příjmy;
 - kapitálové příjmy;
 - přijaté dotace;
 - běžné výdaje;
 - kapitálové výdaje;
 - financování;
- odvětvového, kterým se třídí příjmy a výdaje na:
 - zemědělství a lesní hospodářství;
 - průmyslová a ostatní odvětví hospodářství;
 - služby pro obyvatelstvo;
 - sociální věci a politika zaměstnanosti;
 - bezpečnost státu a právní ochrana;
 - všeobecná veřejná správa a služby;
- konsolidačního (záznamové jednotky). [6]

4.5 Rozpočtový výhled

Je pomocným nástrojem územního samosprávného celku a svazku obcí sloužícím pro střednědobé finanční plánování rozvoje jeho hospodářství. Sestavuje se na základě uzavřených smluvních vztahů a přijatých závazků zpravidla na 2 až 5 let následujících po roce, na který se sestavuje roční rozpočet. Rozpočtový výhled obsahuje souhrnné základní údaje o příjmech a výdajích, zejména o dlouhodobých závazcích a pohledávkách, o finančních zdrojích a potřebách dlouhodobě realizovaných záměrů. U dlouhodobých závazků se uvedou jejich dopady na hospodaření územního samosprávného celku nebo svazku obcí po celou dobu trvání závazku. [7]

5 Analytická část

5.1 Velký Osek

Založení Velkého Oseku se traduje do roku 1228. Jméno bylo odvozené od vysekání místa, kde se usadili osadníci. [8]

Obec Velký Osek o rozloze 10 km² s více jak dvěma tisíci obyvateli se nachází 8 km od historického města Kolín a 8 km od lázeňského města Poděbrady. [9] Průměrná nadmořská výška dosahuje 189 m. n. m. K 1. 1. 2014 žilo v obci 2220 obyvatel a jejich průměrný věk byl 42 let. [10]

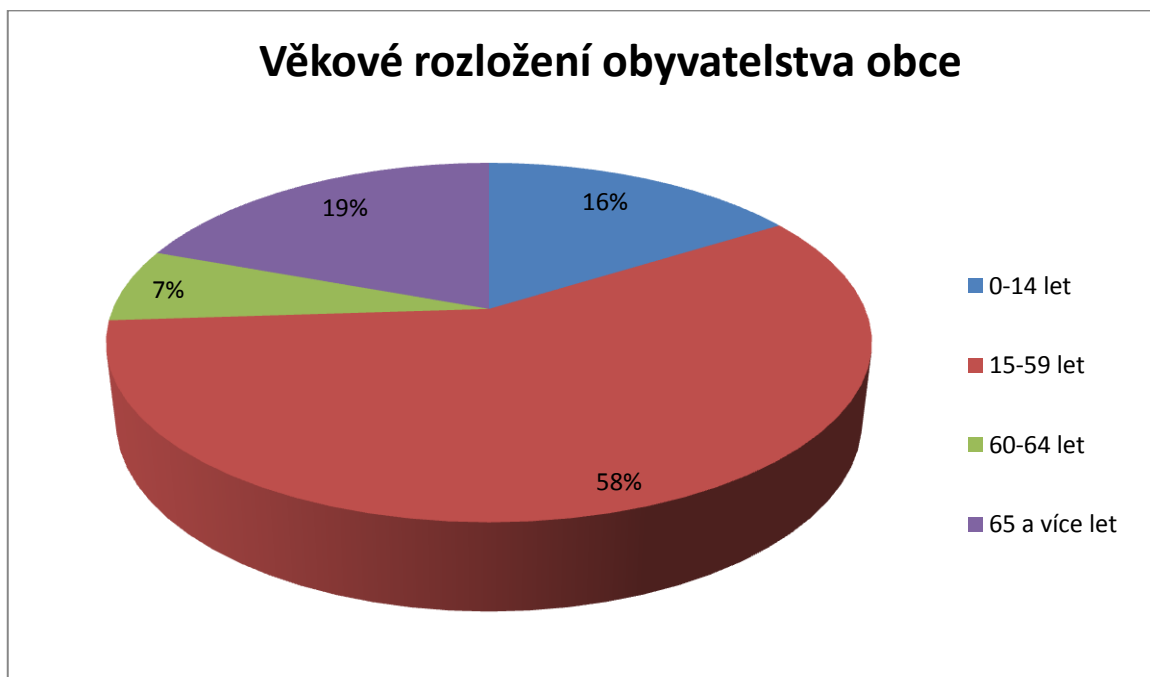
V současnosti se zde nachází zámečnictví, dva pneuservisy, čtyři obchody, dvě kadeřnictví, kosmetický salón, výrobu oken, výrobu dekorativního skla, tři hostince, sportovní areál, zdravotní středisko i několik spolků, jako například nadace, které jsou vedeny pod hlavičkou obce.

Obec má svojí mateřskou školu a základní devítiletou základní školu Tomáše G. Masaryka, do které dojíždí žáci i z okolních vesnic. V obci se také nalézá knihovna, obecní policie, hasičská zbrojnice, kostel a samozřejmě i poštovní úřad. Na to, jak je obec malá má svoje zdravotní středisko, kde samostatně ordinuje lékař pro dospělé i pro děti a dorost. Ve středisku můžeme navíc využít služby stomatologa, kadeřníka a nechybí ani lékárna, kterou obyvatelé velmi oceňují. Nechybí ani veřejný vodovod a také železniční a autobusová doprava.

Z hlediska sportovního je obec velmi dobře vybavena. Velký Osek má pro svoje obyvatele i návštěvníky dva antukové kurty na tenis, antukový kurt na nohejbal, hřiště na plážový volejbal, fotbalové hřiště a ve sport-centru je možnost také využít fitness aktivity. Obec má také svou zoologickou zahradu, která je velmi oblíbená. Ubytovací možnosti zajišťuje komplex Motel u Jezera, který je jednak restaurací, tak místem pro rauty, nebo srazy.

5.2 Demografická struktura

K 1. 1. 2014 měla obec Velký Osek 2 220 obyvatel, z toho mužů bylo 1 080 a žen 1 140. [10] Průměrný věk byl 45,21 roků. Obec má nejširší věkové zastoupení především v mladém a produktivním věku. Věkové rozložení obyvatelstva znázorňuje následující graf.

Graf č. 1. Věkové rozložení obyvatelstva obce

Zdroj: www.risy.cz [10]

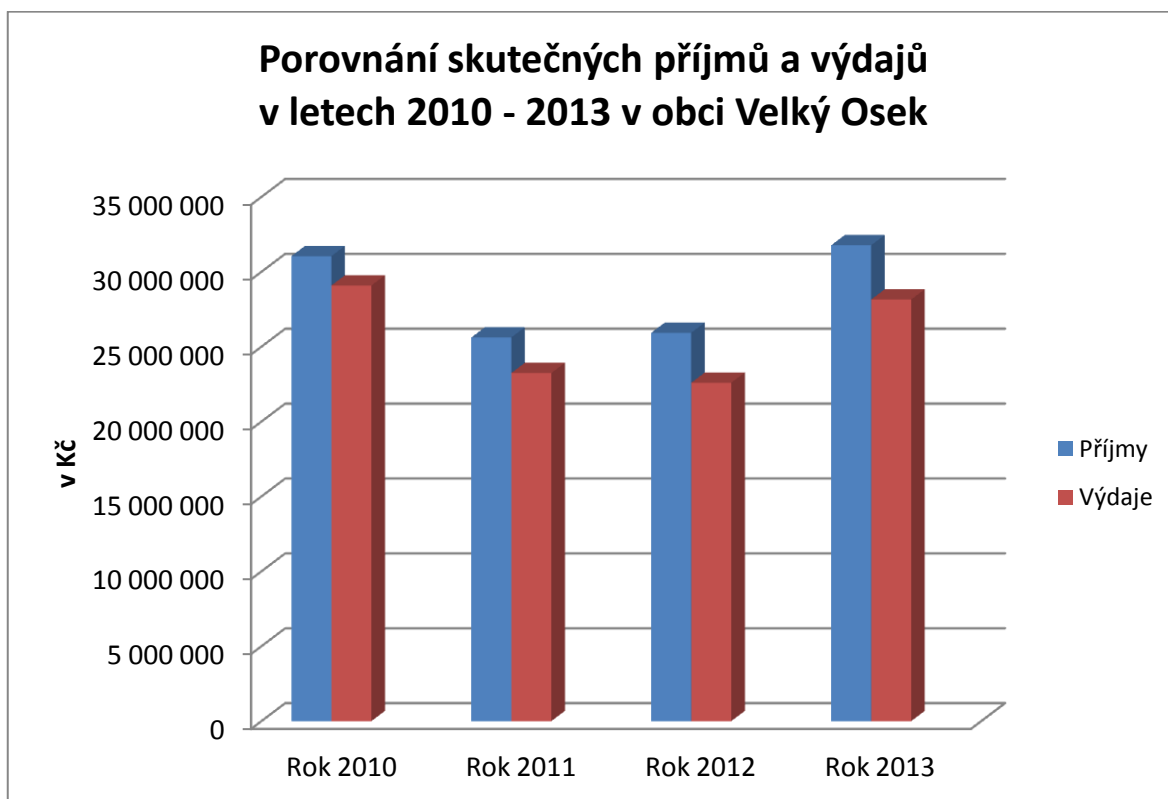
Z grafu č. 1 je patrné, že obec má největší část obyvatel zastoupených ve věkové skupině 15 – 59 let, která tvoří více jak půlku celkového počtu obyvatel a je tedy vidět, že v obci je mnoho lidí v produktivním věku. Druhou položkou ve struktuře obyvatelstva obce tvoří občané ve věkové skupině 65 a více let. Třetí skupinou jsou mladí občané ve věku 0 – 14 let, kteří tvoří 16% z celkového počtu. Poslední část a také nejmenší tvoří obyvatelé ve věkovém rozmezí 60 – 64 let.

5.3 Analýza hospodaření obce Velký Osek

V této části bakalářské práce bude provedena analýza obce Velký Osek zaměřenou na dva hlavní ukazatele. První částí budou příjmy a druhou výdaje. Nejprve budou analyzovány příjmy a poté výdaje. U obou ukazatelů bude proveden základní popis, druhové členění a vývoj za celé sledované období.

5.3.1 Vývoj příjmů a výdajů v letech 2010 – 2013

Ve sledovaném období obec vždy vykázala zisk. Od roku 2010 až do roku 2013 tedy převyšovaly příjmy na výdaji. Nejlépe obec hospodařila v roce 2013, kdy zaznamenala největší rozdíl mezi příjmy a výdaji a tím pádem vykázala nejvyšší zisk. Naopak nerovnoměrněji hospodařila obec v roce 2010, kdy rozdíl mezi příjmy a výdaji činil pouze 1 960 270 Kč.

Graf č. 2. Znárodnění skutečných příjmů a výdajů za období let 2010 – 2013.

Zdroj: Výkazy Fin 2 – 12 M obce Velký Osek

V roce 2010 přesahovaly příjmy nad výdaji o 1,07 %, což znamenalo přebytek o 1 960 270 Kč, ale zároveň se tento rok hospodařilo nejvíce vyrovnaně. Rok 2011 přinesl také přebytek hospodaření obce. Příjmy převýšily výdaje o 1,10%, takže zisk dosahoval výše 2 374 205 Kč. I v dalším roce 2012 pokračoval přebytek hospodaření. Tentokrát byly příjmy vyšší o 1,11% a obec Velký Osek vykazovala přebytek ve výši 3 339 758 Kč. V roce 2013 dosáhla obec nejvyššího přebytku, kdy příjmy přerostly výdaje o 1,14 %, a zisk obce se vyšplhal na 3 623 159 Kč.

Tabulka č. 2. Příjmy a výdaje obce Velký Osek za období let 2010 – 2013 (v Kč)

	2010	2011	2012	2013
Příjmy	31 046 230	25 615 921	25 931 650	31 774 667
Výdaje	29 085 960	23 241 710	22 592 892	28 151 508
Rozdíl	1 960 270	2 374 205	3 339 758	3 623 159

Zdroj: Výkazy Fin 2 – 12 M obce Velký Osek

Obec by měla vždy své rozpočty sestavovat jako vyrovnané. Rozhodně není dobré, aby byl naplánován už rozpočet obce v deficitu, jelikož se často krát realita mezi příjmy a výdaji může lišit a obec může nakonec skončit ještě ve větším deficitu, než měla naplánováno.

Obec Velký Osek měla v každém sledovaném roce přebytek hospodaření, což je pro obec velmi dobré. Nejlepší výsledek hospodaření měla v roce 2013, kdy příjmy přesáhly výdaje o zmiňovaných 3 623 159 Kč. Za nárůst příjmů mohlo především zvýšení daní od fyzických a právnických osob, což bylo zvýšením počtu obyvatel v obci a také daní z přidané hodnoty, která se zvýšila oproti roku 2012 o 2 447 070 Kč.

5.3.2 Příjmy obce Velký Osek v letech 2010 – 2013

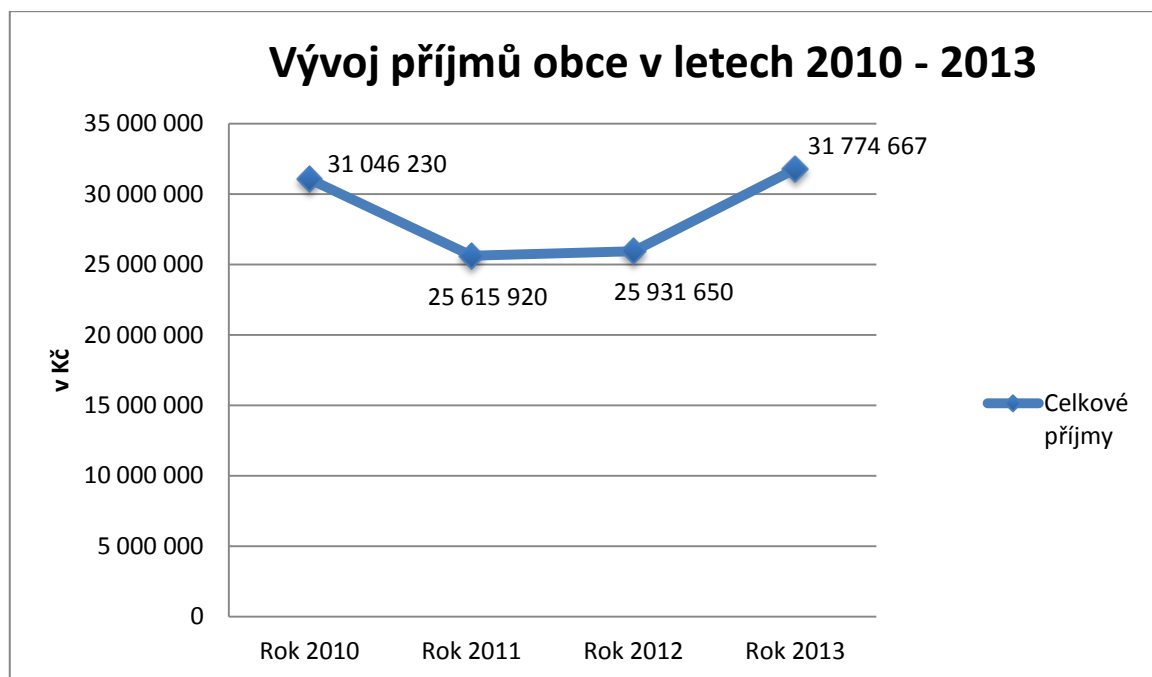
Příjmy obce lze rozdělit do základních čtyř kategorií na příjmy daňové, nedaňové, kapitálové a přijaté transfery. V níže uvedené tabulce jsou uvedeny veškeré skutečné příjmy obce Velký Osek, rozdělených podle zmiňovaných kategorií.

Tabulka č. 3. Příjmy rozpočtu obce Velký Osek v letech 2010 – 2013 v Kč

Příjmy rozpočtu / rok	2010	2011	2012	2013
Daňové příjmy	24 687 240	16 539 366	18 847 779	23 860 691
Nedaňové příjmy	1 925 450	2 407 636	2 365 900	1 671 320
Kapitálové příjmy	870 811	1 782 479	972 308	965 774
Přijaté transfery	3 562 730	4 886 439	3 745 662	5 276 880
Celkem	31 046 230	25 615 921	25 931 650	31 774 667

Zdroj: Výkazy Fin 2 – 12 M obce Velký Osek

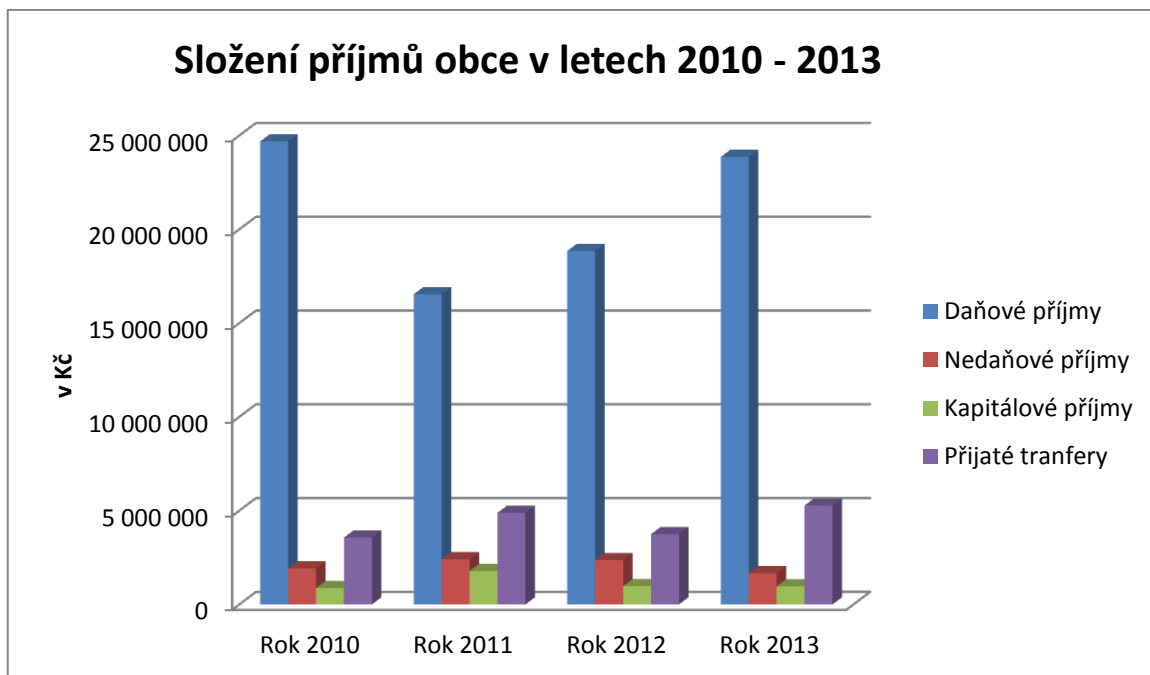
Z tabulky č. 3 je zřetelné, že největší podíl na příjmech mají příjmy daňové. Za sledované období měly celkové příjmy rostoucí i klesající tendenci. Pokles příjmů obce zaznamenala v roce 2011 oproti roku 2010 a to z důvodu zavedení paušálů pro živnostníky. V roce 2012 se příjmy zvýšily o 2 308 413 Kč oproti předchozímu roku. Zvýšení příjmů ovlivnilo především zvýšení sazby DPH z 20% na 21% a tím pádem se rozdělil vyšší výnos do obecního rozpočtu. Nejvyšší příjmy zaznamenala obec v roce 2013 a to 31 774 667 Kč.

Graf č. 3. Vývoj příjmů obce v letech 2010 – 2013

Zdroj: Výkazy Fin 2 – 12 M obce Velký Osek

Na znázorněném grafu č. 3 lze vidět, že nejvyšších příjmů dosáhla obec v roce 2013, kdy celkové příjmy dosáhly 31 771 667 Kč. Oproti základnímu období, kterým je rok 2010, se celkové příjmy zvýšily o 728 437 Kč. Naopak s nejnižšími příjmy hospodařila obec v roce 2011 a to přesně s 25 615 920 Kč a to v porovnání s rokem 2010 bylo snížení o 5 430 310 Kč. V roce 2012 dosáhly celkové příjmy 25 931 650 Kč, což bylo o 315 730 Kč méně než v roce 2011, ale o 5 843 017 Kč méně než v roce 2013, který byl pro obec nejvíce příjmový.

Graf č. 4. Složení příjmů obce v letech 2010 – 2013

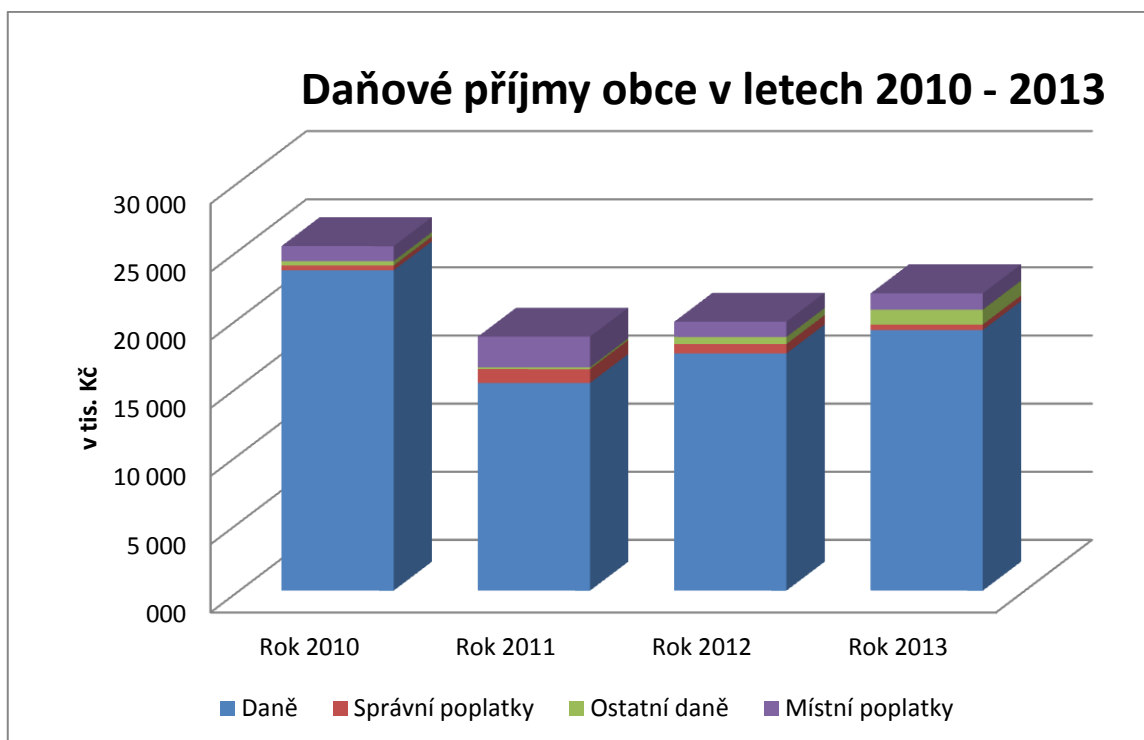
Zdroj: Výkazy Fin 2 – 12 M obce Velký Osek

Z grafu č. 4 je zřejmé, že daňové příjmy jsou každý rok nejvýznamnější položkou a tvoří průměrně 73 % z příjmů celkových. Další významnou položkou jsou přijaté transfery, které se podílejí na celkových příjmech průměrně 15 %. Třetí skupinou jsou nedaňové příjmy, které svojí výší tvoří 7 % celkových příjmů. Nejmenší položkou jsou kapitálové příjmy, které v celkových příjmech zahrnují pouze 5 % výši.

5.3.3 Daňové příjmy

Daňové příjmy jsou v příjmech obce nejdůležitější položkou a tvoří také největší část celkových příjmů. V případě obce Velký Osek je to každoročně v průměru 79 %.

Nejvyšší daňové příjmy zaznamenala obec v roce 2010 a to 24 687 240 Kč. V roce 2011 oproti roku 2010 daňové příjmy poklesly na 16 539 366 Kč. Zvýšení přinesl rok 2012, kdy činily daňové příjmy 18 847 779 Kč, což znamená nárůst oproti roku 2011 o 2 308 413 Kč. V roce 2013 došlo opět k nárůstu daňových příjmů oproti roku předcházejícímu a to na 23 860 691 Kč a to znamenalo nárůst o 5 012 912 Kč. Stále to byl ale propad, kdy došlo ke snížení oproti prvnímu sledovanému roku 2010 o 826 549 Kč.

Graf č. 5. Daňové příjmy obce v letech 2010 – 2013

Zdroj: Výkazy Fin 2 – 12M obce Velký Osek

Z grafu č. 5 je patrné, že nejvýznamnější položkou v celkových daňových příjmech, jsou daně samotné. Nejvyšší podíl na celkových příjmech dosáhly v roce 2010, kdy ještě nebyly zavedeny paušály pro podnikatele. Následující rok 2011 se daně snížily a to právě z důvodu zavedení paušálů živnostníkům, které způsobilo menší přírůstek položky daní. Od roku 2012 se naopak začala položka daní navyšovat. V roce 2012 byl nárůst o 2 160 280 Kč vyšší než v roce 2011. V následujícím roce 2013 dosáhla obec nárůstu 1 715 151 Kč v položce daní než v předchozím roce 2012. Druhou významnou položkou v daňových příjmech jsou místní poplatky. To jsou tedy poplatky ze psů, za komunální odpad a za užívání veřejného prostranství. Z těchto všech poplatků má na celkové výši místních poplatků největší váhu poplatek za komunální odpad. Třetí položkou v daňových příjmech jsou správní poplatky, které obec vybírá například za ověření úředních kopií, vystavování duplicitních rodných listů v rámci matriky, nebo za výpis z trestního rejstříku.

5.3.4 Příjmy z daní v letech 2010 - 2013

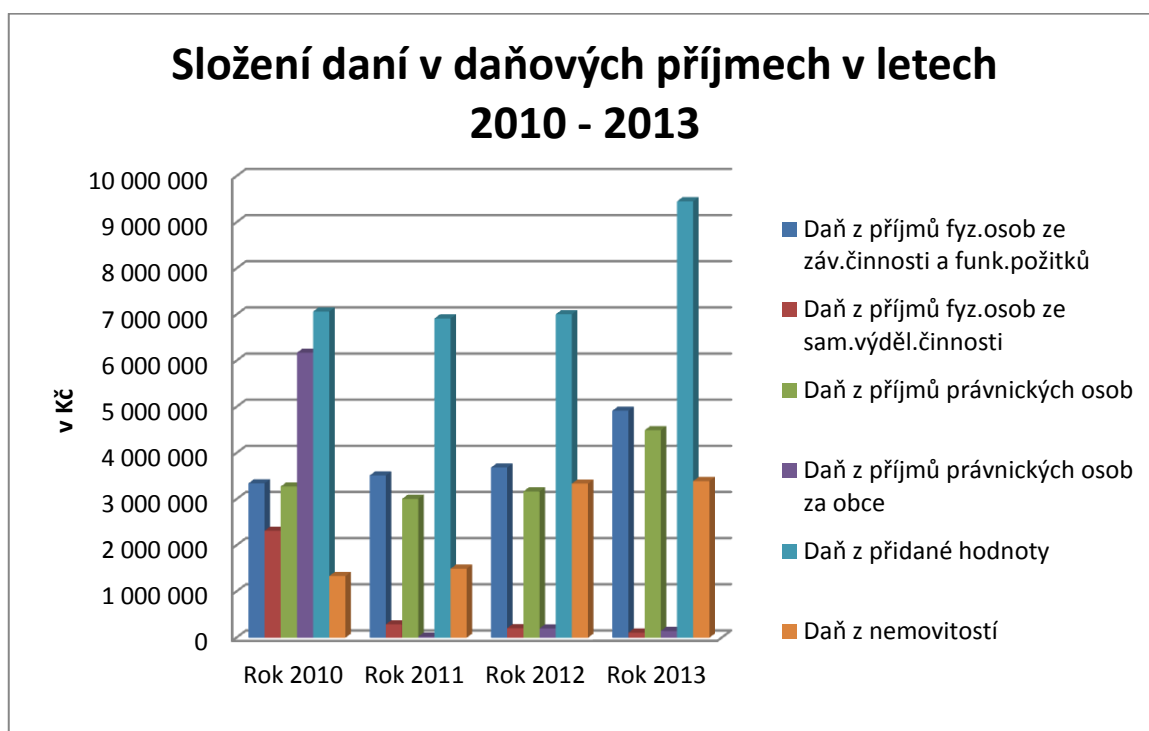
Tabulka č. 4. Složení daní v daňových příjmech v letech 2010 – 2013 v Kč

	2010	2011	2012	2013
Daň z příjmů FO ze závislé činnosti a funkčních požitků	3 344 740	3 513 300	3 686 805	4 918 090
Daň z příjmů FO ze sam. výdělečné činnosti	2 317 570	290 178	206 944	108 751
Daň z příjmů PO	3 277 310	3 008 068	3 168 727	4 495 629
Daň z příjmů PO za obce	6 175 400	23 560	199 690	146 300
Daň z přidané hodnoty	7 067 480	6 917 463	7 008 908	9 455 978
Daň z nemovitostí	1 336 010	1 494 993	3 337 914	3 392 853
Celkem	23 518 510	15 247 562	17 608 988	22 517 601

Zdroj: FIN 2 – 12 M obce Velký Osek

Z tabulky č. 4 lze vidět, že struktura daní je různorodá a tvoří jí větší část položek. Hlavní částí jsou daně fyzických osob ze závislé činnosti a funkčních požitků a také ze samostatné výdělečné činnosti. Následují příjmy právnických osob a právnických osob za obce, následuje daň z přidané hodnoty a také daň z nemovitostí. Nejpříznivější rok z hlediska daňových se pro obec stal rok 2010 s celkovými příjmy 23 518 510 Kč ze všech daní. Naproti tomu nejméně výnosů získala obec v roce 2011, kdy zaznamenala 15 247 562 Kč. Následující dva roky měly stoupající tendenci, ale nepřesáhly základní období, kterým je rok 2010. Daně jsou v obci, jak bylo zmíněno nejdůležitější položkou a stojí na nich hlavní příjem do daní. Obec má tak díky daním velkou část příjmů zajištěných. Nárůst za celé sledované období zaznamenaly především daně z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti a funkčních požitků, které dosáhly vrcholu v roce 2013 s částkou 4 918 090 Kč. Tento

nárůst byl způsobený tím, že v obci se stále zvyšoval počet podnikatelských subjektů a tím samozřejmě rostly i daně za tyto subjekty. Další značný nárůst zaznamenala také daň z nemovitostí, kdy obec obecně závaznou vyhláškou změnila místní koeficient na koeficient výše 3. Změnu ustanovila vyhláška č. 1/2011 o stanovení místní koeficientu pro výpočet daně z nemovitosti, které nabyla platnosti 1. ledna roku 2012.

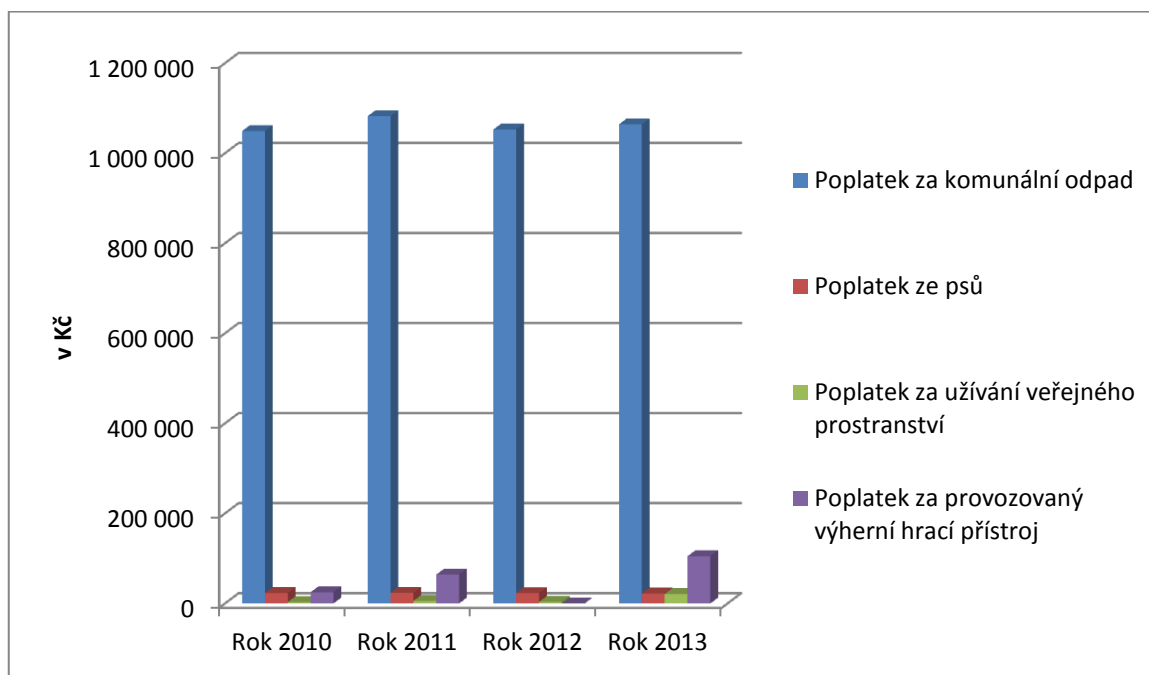

Graf č. 6. Složení daní v daňových příjmech v letech 2010 – 2013

Zdroj: Výkaz FIN 2 – 12 M Obce Velký Osek

Na znázorněném grafu č. 6 je patrné, že daň z přidané hodnoty tvoří každoročně největší část ve složení daní v daňových příjmech. Nejvyšší hodnoty za celé sledované období dosáhla daň z přidané hodnoty v roce 2013 a to 9 455 978 Kč, což bylo o 2 447 070 Kč více, než v roce 2012. Zmíněný nárůst způsobilo zvýšení sazby DPH z 20 % na 21 %. Dalšími většími položkami jsou daně z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti a funkčních požitků, které nejvyšší výše dosáhly v roce 2013 a to přesně 4 918 090 Kč a také daň z příjmů právnických osob, které v obci sídlí. Nejvyšší příjem z daní z příjmů právnických osob za obce získala obec v roce 2010, kdy zaznamenala příjem ve výši 6 175 400 Kč. Naopak nejmenší objem do položek daní přinesly daně z příjmů fyzických osob ze samostatné výdělečné činnosti s výší 2 737 193 Kč po součtu za celé období.

5.3.5 Příjmy z místních poplatků

Graf č. 7. Příjmy z místních poplatků v letech 2010 – 2013

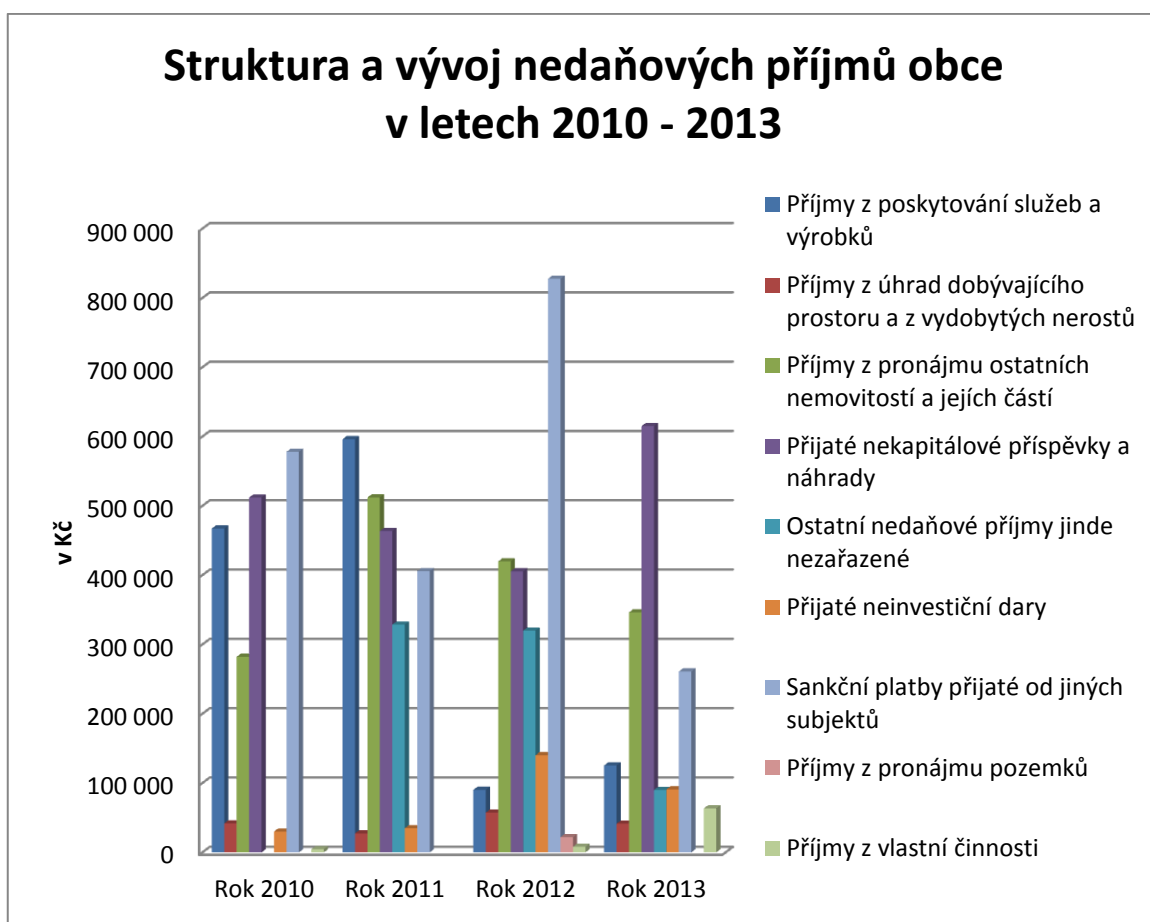
Zdroj: FIN 2 – 12 M obce Velký Osek

Z výše uvedeného grafu, kde jsou znázorněny příjmy z místních poplatků, vyplývá, že jasnou převahu mají poplatky za komunální odpad, který činí 500 Kč / 1 osoba za jeden kalendářní rok a v průměru za celé sledované období vždy překročil hranici 1 milionu Kč.

Nejvíce finanční prostředků za komunální odpad vybrala obec v roce 2011 a to konkrétně 1 082 407 Kč. Mezi další místní poplatky řadíme poplatek ze psů, který je v obci stanovený 60 Kč / 1 pes / 1 kalendářní rok. Dalším poplatkem je poplatek za užívání veřejného prostranství a také poplatek za provozovaný výherní hrací přístroj. Tento poplatek za provozovaný výherní hrací přístroj jde do obecního rozpočtu pouze z místního sportoviště, které má jako jediná provozovna povolení na hrací automaty. Ostatní restaurace a hostince v obci toto povolení nemají.

5.3.6 Nedaňové příjmy

Nedaňové příjmy neovlivňují základ daně a jsou třetí největší položkou ve struktuře příjmů v obci. Patří sem zejména příjmy z vlastní hospodářské činnosti. Dále do této skupiny náleží příjmy od různých organizací zřízených obcemi (kraji) – odvody příspěvkových organizací (např. vodné, stočné, odvoz komunálního odpadu, poplatky za školní stravování apod.). Další položkou v nedaňových příjmech tvoří příjmy z pronájmu majetku, z realizace finančního majetku, úroky z poskytnutých úvěrů a ostatní nedaňové příjmy (pokuty). [3]

Graf č. 8. Struktura a vývoj nedaňových příjmů obce v letech 2010 – 2013

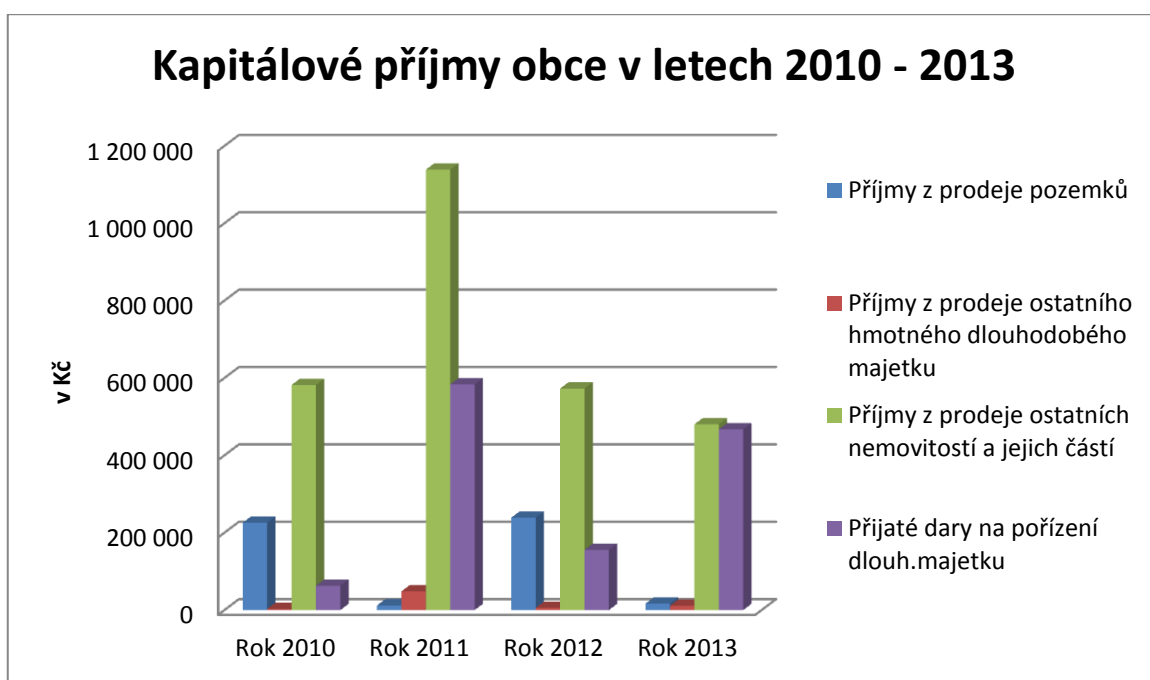
Zdroj: FIN 2 – 12 M obce Velký Osek

Z výše uvedeného grafu č. 6 je zřejmé, že kapitálové příjmy mají velikou variabilitu ve struktuře nedaňových příjmů. Obec nedaňové příjmy získává především z přijatých nekapitálových příspěvků a náhrad, příjmů z pronájmu ostatních nemovitostí a jejich částí a v roce 2012 získala velkou část nedaňových příjmů ze sankčních přijatých plateb od

jiných subjektů. Nejvíce příjmů získala obec ze sankčních plateb přijatých od jiných subjektů v roce 2012 a to 827 700 Kč. Další velkou část v kapitálových příjmech zabírají již zmíněné přijaté nekapitálové příspěvky a náhrady, které nejvyšší výše zaznamenaly v roce 2013, kdy jejich výše byla 615 060 Kč. Velkou část kapitálových příjmů získává obec také z pronájmu ostatních nemovitostí a jejich částí, tato položka se podílela na celkových nedaňových příjmech především v roce 2011 výší 512 074 Kč.

5.3.7 Kapitálové příjmy

Kapitálové příjmy se podílejí nejmenší částí do položky celkových příjmů. Mezi kapitálové příjmy se řadí příjmy z prodeje dlouhodobého majetku, přijaté dary a příspěvky na pořízení dlouhodobého majetku, příjmy z prodeje akcií a majetkových podílů. V následujícím grafu lze vidět, že obec nezískává příjmy z prodeje akcií a majetkových podílů.

Graf č. 9. Kapitálové příjmy obce v letech 2010 – 2013

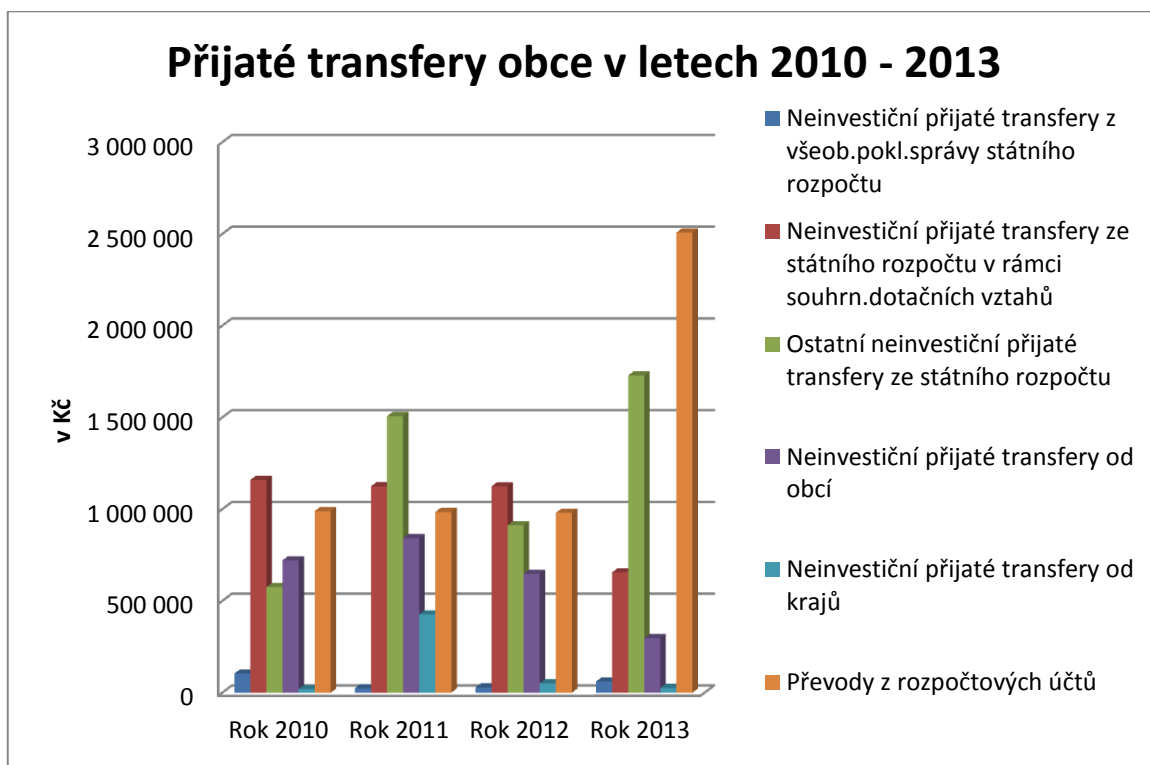
Zdroj: Fin 2 – 12 M obce Velký Osek

Podle rozložení kapitálových příjmů je zřejmé, že v nich největší část zabírají příjmy z prodeje ostatních nemovitostí a jejich části a to především v roce 2011, kdy obec rozprodávala své domy a většinu nemovitostí. Průměrně za sledované období mají tyto příjmy velký podíl na celkových kapitálových příjmech a průměrně se jejich výše pohybuje okolo 585 tis. Kč. Další důležitou položkou v kapitálových příjmech jsou přijaté dary na pořízení dlouhodobého majetku, nejvyšších těchto příjmů dosáhla obec také v roce 2011 a to 583 500 Kč. Příjmy z prodeje pozemků se podílely na celkových kapitálových příjmech především v roce 2010 a 2012. Nejmenší částí v kapitálových příjmech zabírají příjmy z prodeje ostatního hmotného dlouhodobého majetku, s kterým obec skoro neobchoduje.

5.3.8 Přijaté dotace

Dotace jsou pro obec nenavratitelné peněžní prostředky, které získává od státu, nebo v rámci Evropské unie, kdy získává prostředky na realizaci určitého projektu. Rozlišují se dva základní typy dotací. Prvním typem jsou dotace neinvestiční, které jsou poskytovány na financování běžných, pravidelně se opakujících potřeb v rozpočtovém období. Druhým typem jsou dotace investiční, které obec získává na pravidelně se neopakující dlouhodobé potřeby.

Běžné dotace i kapitálové dotace se dále dělí na neúčelové a účelové. U kapitálových účelových dotací se navíc rozlišují dotace nepodmíněné a podmíněné, které se mohou dále členit na nerovnoměrné, nebo rovnoměrné.

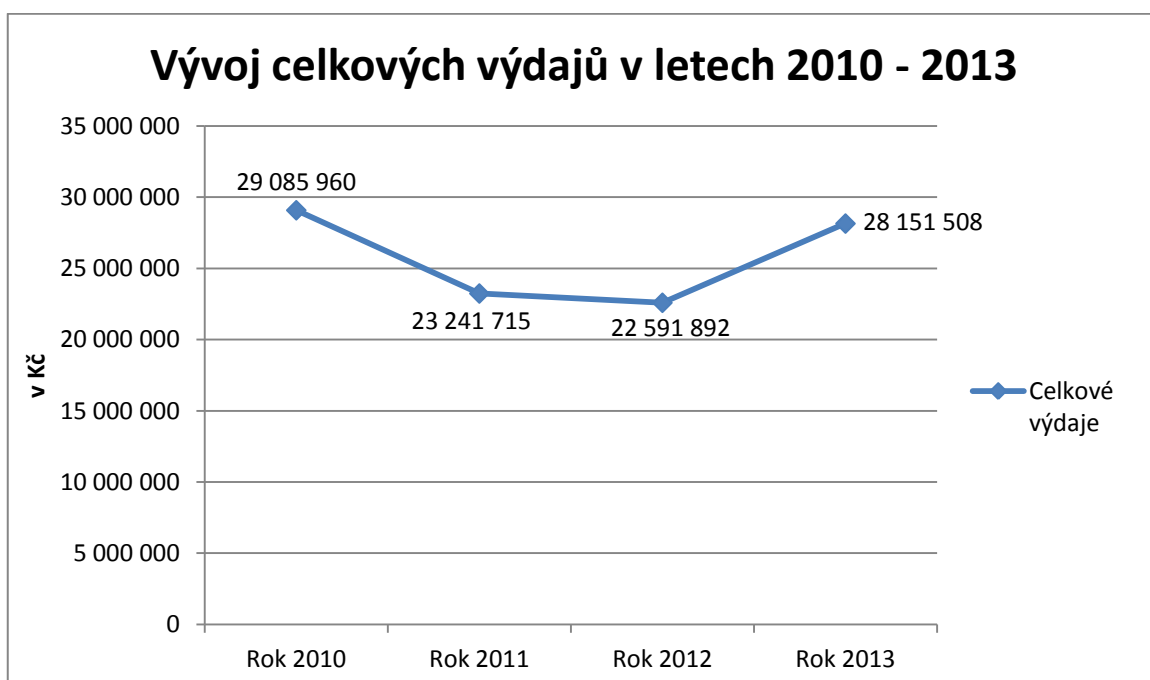
Graf č. 10. Přijaté transfery obce v letech 2010 - 2013

Zdroj: FIN 2 – 12 M obce Velký Osek

Z grafu č. 8 je patrné, že v roce 2013 prošlo obcí nejvíce dotací. Bylo to především z důvodu přiznání dotace z Evropské unie na zateplení místní školy a školky a také na vybudování nového dětského hřiště společně s úpravou zeleně. Veškeré dotace byly vyčerpány a použity na stavby, které obec dokončila v roce 2014. Další velkou položkou v přijatých transferech jsou přijaté transfery ze státního rozpočtu.

6 Výdaje obce Velký Osek v letech 2010 - 2013

Výdaje obce se rozdělují na běžné (neinvestiční) a kapitálové (investiční). V obci převažují běžné výdaje, protože obec vydává velikou většinu svých výdajů na opakované nákupy zboží a služeb, které potřebuje ke svému zajištění. Finančními prostředky uhrazuje obec především materiály na opravy a udržování, elektrickou energii, plyn, vodu a také na platy zaměstnancům v pracovním poměru, ale i zaměstnancům, kteří pracují v obci pod Úřadem práce.

Graf č. 11. Vývoj celkových výdajů obce v letech 2010 – 2013

Zdroj: FIN 2 – 12 M obce Velký Osek

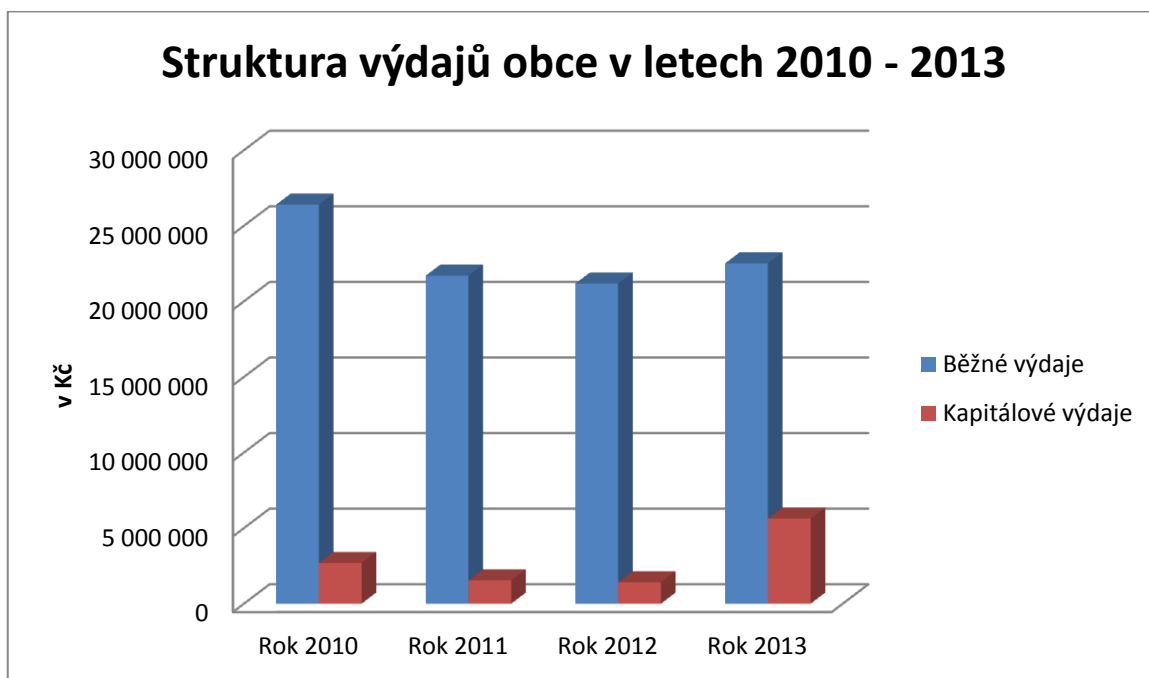
Z výše znázorněného grafu č. 9 je zřejmé, že celkové výdaje po roce 2010 postupně klesaly a poté rostly. V roce 2011 dosáhly celkové výdaje výše 23 241 715 Kč, což bylo oproti základnímu roku 2010 snížení o 5 844 245 Kč. Rok 2012 přinesl snížení výdajů o 649 823 Kč oproti roku 2011 a 6 494 068 Kč oproti roku 2010. Výrazná změna přišla v roce 2013, kdy výdaje vzrostly na 28 151 508 Kč, ale pořád to bylo o 934 452 Kč méně, než v roce 2010, který je grafu základním obdobím. Nejvyšší výdaje vykázala obec v roce 2010 a to 29 085 960 Kč.

Tabulka č. 5. Rozdělení výdajů obce v letech 2010 – 2013 (v Kč)

	2010	2011	2012	2013
Běžné	26 393 010	21 699 902	21 178 176	22 515 122
Kapitálové	2 692 950	1 541 813	1 413 716	5 636 386
Rozdíl	23 700 060	20 158 089	19 764 460	16 878 736

Zdroj: FIN 2 – 12 M

Z tabulky č. 3 je zřejmé, že se běžné výdaje podílí 90 % na výdajích celkových. Výjimka byla pouze v roce 2013, kdy vzrostly kapitálové výdaje, a podíl běžných výdajů na výdajích celkových klesl na 80 %. Obec své finanční prostředky využívá hlavně na běžné výdaje, které jsou nejpodstatnější částí v rámci obecního fungování.

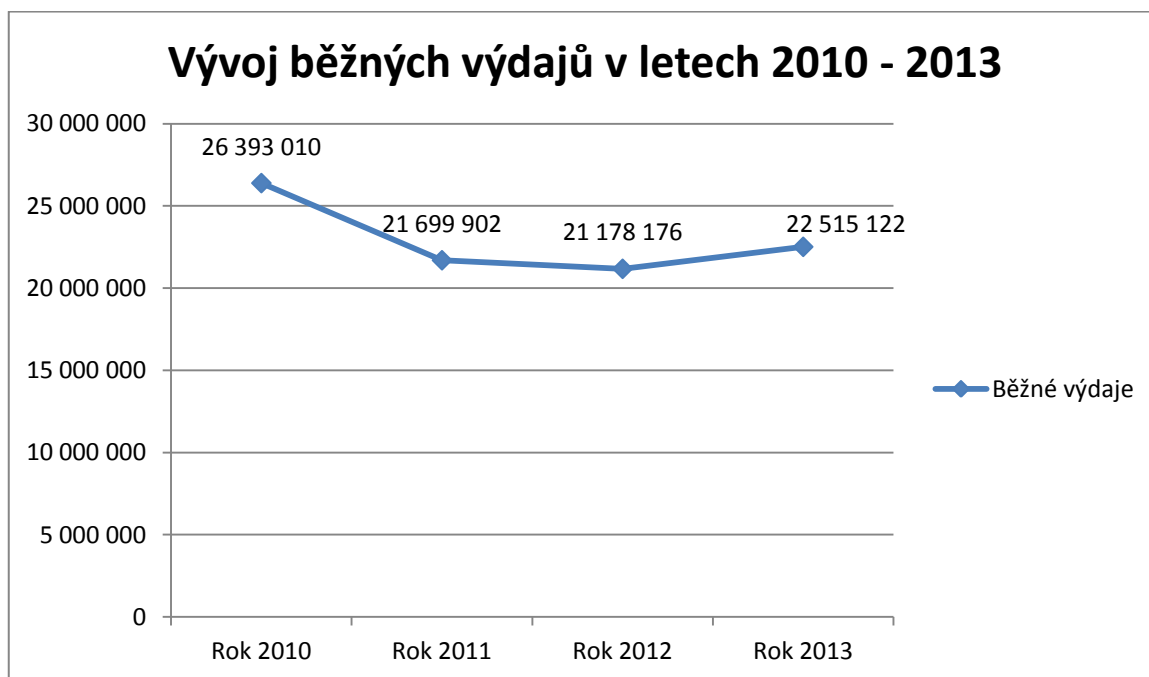
Graf č. 12. Struktura výdajů obce v letech 2010 – 2013

Zdroj: FIN 2 – 12 M obce Velký Osek

Z grafu č. 10 je vidět, že se běžné výdaje každý rok výrazně podílí na celkových výdajích. Za celé sledované období dosahují pravidelně výše přes 20 milionů Kč. Nejvíce výdajů zaznamenala obec v roce 2010, a to přesně 26 393 010 Kč. Kapitálové výdaje se pohybovaly v rozmezí 1 413 716 Kč do 5 636 386 a jejich výše měla od roku 2010 do roku 2012 klesající tendenci. Změna nastala v roce 2013, kdy kapitálové výdaje vzrostly na 5 636 386 Kč a přesáhly svojí výší všechny tři předchozí roky.

6.1 Běžné výdaje

Běžné výdaje používá obec především na neinvestiční nákupy, to jsou opětované výdaje za zboží a služby neinvestiční povahy a náklady související s pracovní silou (mzdy, pojistné). Patří sem také neinvestiční transfery, neopětované výdaje na neinvestiční účely charakteru dotací a příspěvků mimo rozpočtovou jednotku. [3]

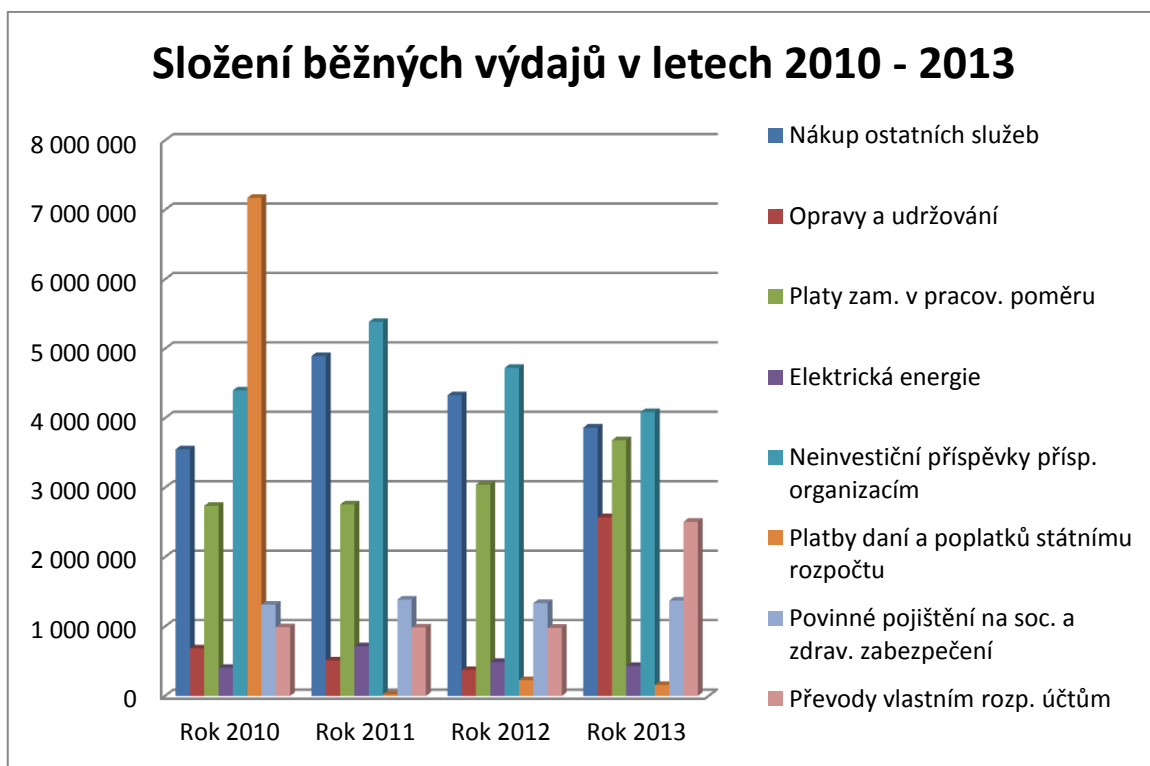
Graf č. 13. Vývoj běžných výdajů v letech 2010 – 2013

Zdroj: FIN 2 – 12 M obce Velký Osek

Vývoj příjmů za sledované období byl v obci poměrně vyrovnaný, výjimka byla v roce 2010, kdy byly běžné výdaje ve výši 26 393 010 Kč. Následně běžné výdaje klesaly.

V roce 2011 klesly běžné výdaje na hodnotu 21 699 902 Kč, což znamenalo snížení o 4 693 108 Kč. Následující rok 2012 měl také klesající tendenci, s celkovou hodnotou 21 178 176 Kč, se snížily běžné výdaje oproti předcházejícímu roku 2011 o 521 726 Kč.

V roce 2013 dosáhly běžné výdaje výše 22 515 122 Kč, což znamenalo nárůst o 1 336 946 Kč oproti roku 2012 a však snížení oproti roku 2010 o 3 877 888 Kč.

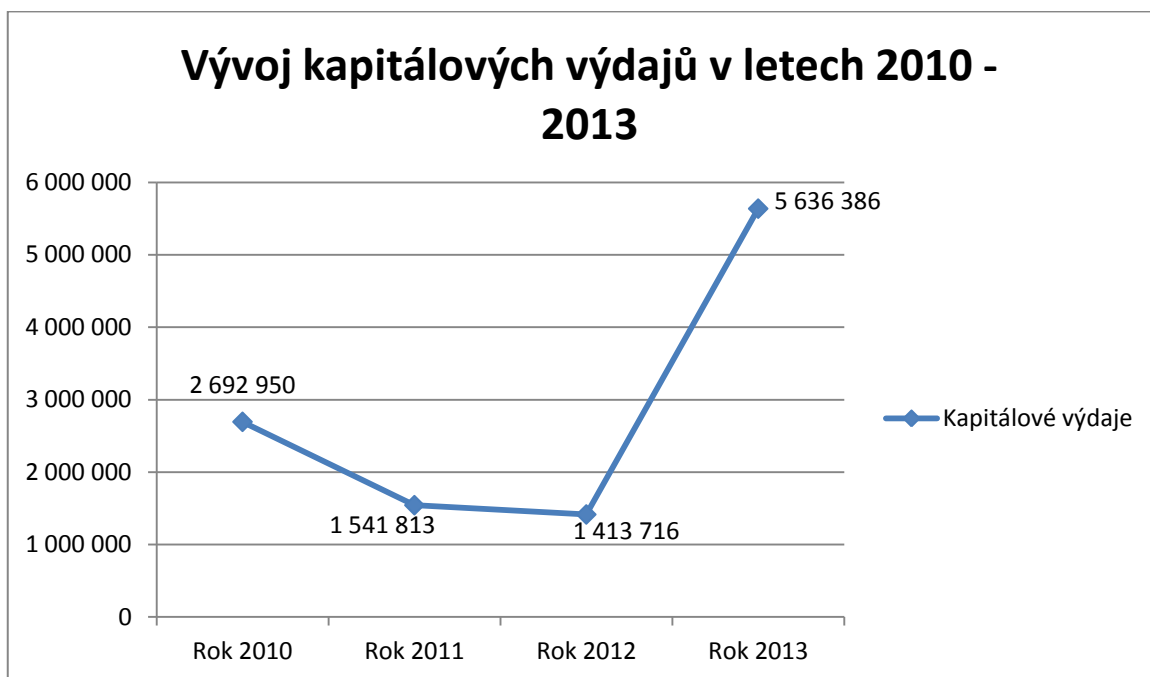
Graf č. 14. Složení běžných výdajů v letech 2010 – 2013

Zdroj: FIN 2 – 12 M obce Velký Osek

Z grafu č. 14 je patrné, že složení běžných výdajů tvoří široká škála položek. Nejstabilnější položkou, která se podílí na celkových běžných výdajích, jsou neinvestiční příspěvky příspěvkovým organizacím. V každém roce se tato položka pohybovala přes 4 mil. Kč, největší nárůst zaznamenala v roce 2011, kdy dosáhla výše 5 836 224 Kč. Druhou stabilní položkou je nákup ostatních služeb. Nejvíce nákupů ostatních služeb provedla obec v roce 2011 a to přesně 4 895 889 Kč. Naopak nejméně nákupů provedla obec v roce 2010, kdy výše za nákupy ostatních služeb byla 3 551 880 Kč. Jako třetí nejstabilnější položka v běžných výdajích jsou platy zaměstnanců v pracovním poměru, kdy těmito platbami hradí obec platy všech zaměstnanců na obecním úřadě. Naopak největší rozdíly mezi výši částek mají platby daní a poplatků státnímu rozpočtu, která zaznamenala v roce 2010 výši 7 172 670 Kč, naopak nejméně financí do státního rozpočtu putovalo v roce 2011 a to pouze 23 560 Kč.

6.2 Kapitálové výdaje

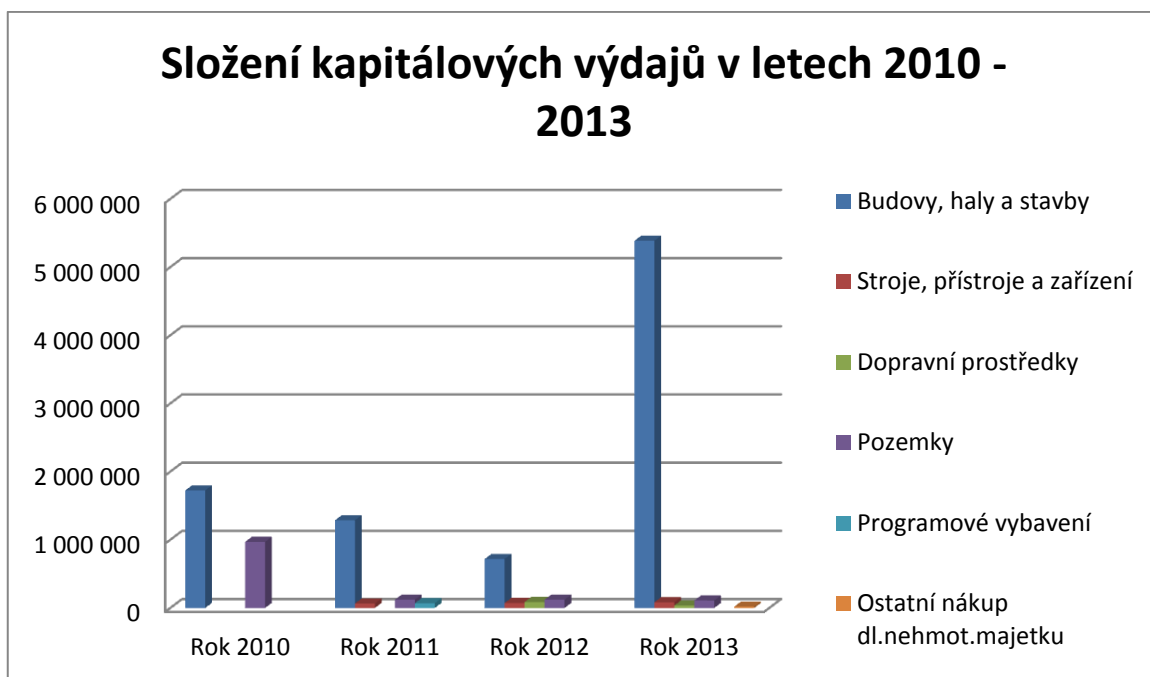
Kapitálové výdaje obec využívá k investičním nákupům. Jde o opěťované výdaje na pořízení hmotného a nehmotného investičního majetku a akcií s majetkovou účastí. A také se jedná o investiční transfery – neopěťované výdaje charakteru dotací a příspěvků na investiční účely poskytovaných mimo rozpočtovou jednotku. [3]

Graf č. 15. Vývoj kapitálových výdajů v letech 2010 – 2013

Zdroj: FIN 2 – 12 M obce Velký Osek

Vývoj kapitálových výdajů byl ve sledovaném období velmi kolísavý. V roce 2010, který je i základním obdobím dosáhly kapitálové výdaje 2 692 950 Kč. V letech 2011 a 2012 se kapitálové výdaje oproti roku 2010 snížily. V roce 2011 se kapitálové výdaje snížily o 1 151 137 Kč v roce 2012 o 1 279 234 Kč. Rok 2013 přinesl velikou změnu, kdy kapitálové výdaje dosáhly 5 636 386 Kč a oproti předchozímu roku se zvýšily o 4 222 670 Kč. V roce 2013 měla obec také ve vývoji nejvyšší kapitálové výdaje, kdy vyčerpávala dotace z předchozího roku na údržbu budov hal a staveb.

Graf č. 16. Složení kapitálových výdajů v letech 2010 – 2013

Zdroj: FIN 2 – 12 M obce Velký Osek

Z grafu č. 16 je zřejmé, že ve složení kapitálových výdajů dominují budovy, haly a stavby, které zabírají přes 80 % z celkových kapitálových výdajů. Nejvyšší obrat dosáhla tato položka v roce 2013, kdy se její výše vyšplhala na částku 5 386 481 Kč. Naopak nejmenší kapitálový výdaj za budovy, haly a stavby zaznamenala obec o rok dříve v roce 2012 a to jen 718 455 Kč. Jako další položku v kapitálových výdajích eviduje obec výdaje na pozemky, které ale nedosahují výše výdajů na zajištění budov, hal a staveb. Ostatní položky jsou zanedbatelné a netvoří nijak velkou část v celkovém složení kapitálových výdajů.

6.3 Soustava informativních a monitorujících ukazatelů hospodaření obce

Tabulka č. 6 Soustava informativních a monitorujících ukazatelů hospodaření obce Velký Osek v letech 2010 – 2013 v tis. Kč

	Ukazatel č.	Hodnota		
Rok		2010	2011	2012
Počet obyvatel	1	2 178	2 206	2 204
Příjem celkem	2	30 056,23	24 630,92	24 951,65
Úroky	3	596,34	575,35	402,13
Uhrazené splátky dluhopisů	4	17 493,91	10 125,55	14 094,23
Dluhová služba celkem	5	18 090,25	10 700,90	14 496,36
Ukazatel dluh. služby (v %)	6	60,19	43,44	58,10
Aktiva celkem	7	268 862,00	208 230,21	273 840,01
Cizí zdroje	8	25 572,00	21 934,23	28 346,36
Stav na bankovních účtech celkem	9	1 386,00	2 445,99	2 361,29
Úvěry a komunální dluhopisy	10	9 341,00	8 568,87	7 176,17
Přijaté návratné finanční výpomoci a ostatní dluhy	11	6 336,00	4 558,00	2 788,00
Zadluženost celkem	12	15 677,00	13 156,87	9 964,17
Podíl cizích zdrojů k celkovým aktivům (v %)	13	9,51	10,53	10,35
Podíl zadluženosti na cizích zdrojích (v %)	14	61,31	59,98	35,15
Oběžná aktiva	15	12 003,00	11 687,96	6 963,67
Krátkodobé závazky	16	11 037,00	9 950,48	11 285,70
Celková likvidita	17	1,09	1,17	0,62

Zdroj: FIN 2 – 12 M obce Velký Osek

První ukazatel podíl cizích zdrojů k celkovým aktivům, který se vyjadřuje v procentech, stanovuje poměr zadlužení k celkovému majetku obce. Nejnižší poměr zaznamenalo porovnání v roce 2010, kdy byl poměr zadlužení k celkovému majetku 9,51 %. Naopak nejvyšší hodnotu zaznamenala obec o rok déle v roce 2011 a to 10,53 %. Za celé sledované období měla ale obec vyrovnané výsledky a žádný z hodnocených roků nepřesáhl kritickou hodnotu 25 %.

Druhý ukazatel je celková likvidita, která se na rozdíl od podílu cizích zdrojů k celkovým aktivům neuvádí v procentech, ale určuje také poměr, kterým je obec schopna krýt své krátkodobé závazky. Tento ukazatel už není v porovnání pro obec tak dobrý a z výše

uvedené tabulky lze vidět, že nejvyšší hodnotu vykázala obec v roce 2011, to znamenalo celkovou likviditu ve výši 1,17. Naopak nejnižší hodnotu vykázala obec v roce 2012, která dosáhla výše pouze 0,62, což je v kritickém intervalu $<0; 1>$, který stanovuje Ministerstvo financí. Takto nízká likvidita je pro obec velmi špatná, protože nebude moci krýt svoje krátkodobé závazky a může se velmi snadno zadlužit.

7 Vlastní doporučení na zlepšení hospodaření obce

Mezi nejobjemnější příjmy obce patří příjmy daňové. Tyto zmíněné příjmy lze navýšit například zvýšením koeficientu u daně z nemovitosti, které dovoluje zákon, nebo zvýšení místních poplatků. Správní poplatky nemá obec vůbec možnost spravovat, protože se musí řídit podle výše, která je uvedena v zákoně. Volba navýšení koeficientu sazby z nemovitostí se nabízí jako vhodná varianta, nicméně obec již koeficient navyšovala v roce 2012 a další navýšení koeficientu by mohl přinést jen úbytek možných nových obyvatel a také možné rozpory s již právoplatnými obyvateli obce.

V rámci místních poplatků navrhuji, aby obec zvýšila poplatek ze psů. Poplatek za jednoho psa žijícího v domácnosti v obci činí v současné době 60 Kč za rok, což obci přineslo v roce 2013 daňový příjem ve výši 22 280 Kč. Zvýšení tohoto poplatku na 120 Kč za jednoho psa za rok, by znamenalo celkový nový příjem 44 560 Kč za rok, což by bylo jednou takové navýšení oproti roku 2013.

Další možnou variantou v místních poplatcích navrhuji mírné navýšení poplatku za svoz komunálního odpadu. V současné době na rok 2015 je tento poplatek stanoven na 500 Kč / 1 osoba / rok. Navrhuji zvýšení poplatku na 600 Kč / 1 osoba / rok, což by přineslo další navýšení v místních poplatcích. I kdyby zůstal stejný počet obyvatel, narostl by tento příjem oproti roku 2013 o 213 152 Kč. Tyto peníze by například obec mohla využít na opravy vedlejších silnic, které jsou už delší dobu v horším stavu, nebo také na rozvoj a zvelebení obce.

Ve výdajové stránce bych obci doporučil především zajistit jiného poskytovatele dodávek elektřiny a plynu do Mateřské školy a Masarykovy základní školy. Obě budovy jsou pro obec nejvíce nákladné v rámci energií, a proto bude třeba sehnat do budoucna levnějšího dodavatele a zavést modernější technologie, které sníží právě tyto náklady. Další možnou změnou, která by mohla vést ke snížení výdajů je zrušení obecní policie. Momentálně jsou v obci dvě skupiny, jedna je pro zrušení obecní policie, druhá je pro zachování. Já osobně bych však zrušení nedoporučoval vzhledem k tomu, že vidím, jak obecní policii pracuje a je pro obec přínosem.

8 Závěr

Tato bakalářská práce byla vypracovaná na základě teoretických poznatků a praktických výpočtů, které popisují hospodaření obce za období 2010 - 2013. Každý rok hospodaření byl podrobně popsán a na konci práce jsem doporučil obci svá opatření, kterými by mohla ještě optimalizovat svoje hospodaření a dosáhnout tak lepší efektivity při alokaci finančních prostředků.

Práce byla rozdělena na teoretickou a praktickou část. V teoretické části byly rozebrány a objasněny teoretické pojmy především z oblastí obcí a jejich orgánů – zastupitelstva, rady obce, starosty a působnost obecního úřadu. Vysvětleny jsou také základní informace o rozpočtech, druzích rozpočtů, členění a funkcích, které rozpočty plní.

Praktická část popisuje nejdříve základní informace o obci Velký Osek o její poloze, demografické struktuře, technické a občanské vybavenosti, na které navazovala analýza hospodaření za celé sledované období. Nejdříve byly znázorněny skutečné příjmy a výdaje, které byly podrobně počítány, a jejich vývoj byl graficky znázorněn. Poté bylo zanalyzováno celkové hospodaření obce za rok a sledovalo se, jak se hospodaření vyvíjelo a z jakých důvodů nastávaly změny v hospodaření. Nakonec následovalo podrobné členění položek příjmů a výdajů, které byly také početně i graficky znázorněny.

Závěr analýzy tvoří vždy hodnocení hospodaření daného roku. Obec Velký Osek za celé sledované období hospodařila vždy v kladných číslech, což znamená, že má přebytek hospodaření a nemusí se tak zadlužovat. Jediný problém nastává v nízké likviditě, kdy obec skoro nemůže krýt svoje krátkodobé závazky a musí na tomto problému zapracovat.

Po zhodnocení hospodaření následují návrhy na zlepšení hospodaření. Zde jsou popsány metody, které zahrnují vlastní doporučení na zvýšení příjmů do obecního rozpočtu, jedná se především o navyšování místních poplatků, konkrétně navýšení poplatků ze psů a mírného zvýšení poplatku za svoz komunálního odpadu. Návrhy se zaměřují také na možnosti snížení výdajové stránky obce a to především u energií školky a školy, které obec nejvíce zatěžují.

9 Seznam použité literatury

- [1] PEKOVÁ, Jitka: Hospodaření a finance územní samosprávy, Praha, Management Press 2004 ISBM 80-7261-086-4
- [2] Zákon o obcích č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení) v platném znění
- [3] PROVAZNÍKOVÁ, Romana, SEDLÁČKOVÁ Olga: financování měst obcí a regionů: teorie a praxe. 2. Aktualizované a rozšířené vydání, Praha: Grada, 2009. 304 s. Finance. Finanční řízení. ISBN 978-80-247-2789-9.
- [4] MARKOVÁ, Hana. Finance měst, obcí a krajů. 1 vyd. Praha: Orac, 2000. 190 s. ISBN 80- 86199-23-1.
- [5] PEKOVÁ, Jitka. Veřejné finance, úvod do problematiky. 4 aktualizované a rozšířené vyd. Praha: ASPI, 2008. 579 s. ISBN 978-80-7357-358-4.
- [6] PAŘÍZKOVÁ, Ivana. Finance územní samosprávy. 1. vyd. Brno: Masarykova Univerzita, 2008. 238 s. ISBN 978-80-210-4511-8.
- [7] zákon o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů č. 250/2000 Sb., v platném znění
- [8] www.velky-osek.cz/informace-o-obci/historie-obce/
- [9] www.velky-osek.cz/informace-o-obci/zakladni-informace/
- [10] www.risy.cz/cs/vyhledavace/obce/detail?zuj=533840&zjs=179680
- [11] PEKOVÁ, Jitka, PILNÝ Jaroslav, JETMAR Marek. Veřejná správa a finance veřejného sektoru. 3. aktualizované vyd. Praha: ASPI, 2008. 712 s. ISBN 978-80-7357-351-5.

10 Seznam tabulek a grafů

Graf č. 1. Věkové rozložení obyvatelstva obce	23
Graf č. 2. Znárodnění skutečných příjmů a výdajů za období let 2010 – 2013.	24
Graf č. 3. Vývoj příjmů obce v letech 2010 – 2013.....	26
Graf č. 4. Složení příjmů obce v letech 2010 – 2013.....	27
Graf č. 5. Daňové příjmy obce v letech 2010 – 2013	28
Graf č. 6. Složení daní v daňových příjmech v letech 2010 – 2013	30
Graf č. 7. Příjmy z místních poplatků v letech 2010 – 2013	31
Graf č. 8. Struktura a vývoj nedaňových příjmů obce v letech 2010 – 2013	32
Graf č. 9. Kapitálové příjmy obce v letech 2010 – 2013	34
Graf č. 10. Přijaté transfery obce v letech 2010 - 2013	35
Graf č. 11. Vývoj celkových výdajů obce v letech 2010 – 2013	36
Graf č. 12. Struktura výdajů obce v letech 2010 – 2013	37
Graf č. 13. Vývoj běžných výdajů v letech 2010 – 2013.....	38
Graf č. 14. Složení běžných výdajů v letech 2010 – 2013.....	39
Graf č. 15. Vývoj kapitálových výdajů v letech 2010 – 2013	40
Graf č. 16. Složení kapitálových výdajů v letech 2010 – 2013.	41

11 Seznam tabulek

Tabulka č. 1. Členění a rozdělení příjmů a výdajů	15
Tabulka č. 2. Příjmy a výdaje obce Velký Osek za období let 2010 – 2013 (v Kč).....	25
Tabulka č. 3. Příjmy rozpočtu obce Velký Osek v letech 2010 – 2013 v Kč.....	25
Tabulka č. 4. Složení daní v daňových příjmech v letech 2010 – 2013 v Kč.....	29
Tabulka č. 5. Rozdělení výdajů obce v letech 2010 – 2013 (v Kč).....	37
Tabulka č. 6. Soustava informativních a monitorujících ukazatelů hospodaření obce Velký Osek v letech 2010 - 2013	42